

L 6328

XXXI. évfolyam. Budapest 1932. január hó.

1. szám.

KIR. KÖZJEGYZŐK
KÖZLÖNYE

FOLYÓIRAT A PERENKIVÜLI TÖRVÉNYKEZÉS
ÉS A KÖZJEGYZŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA.

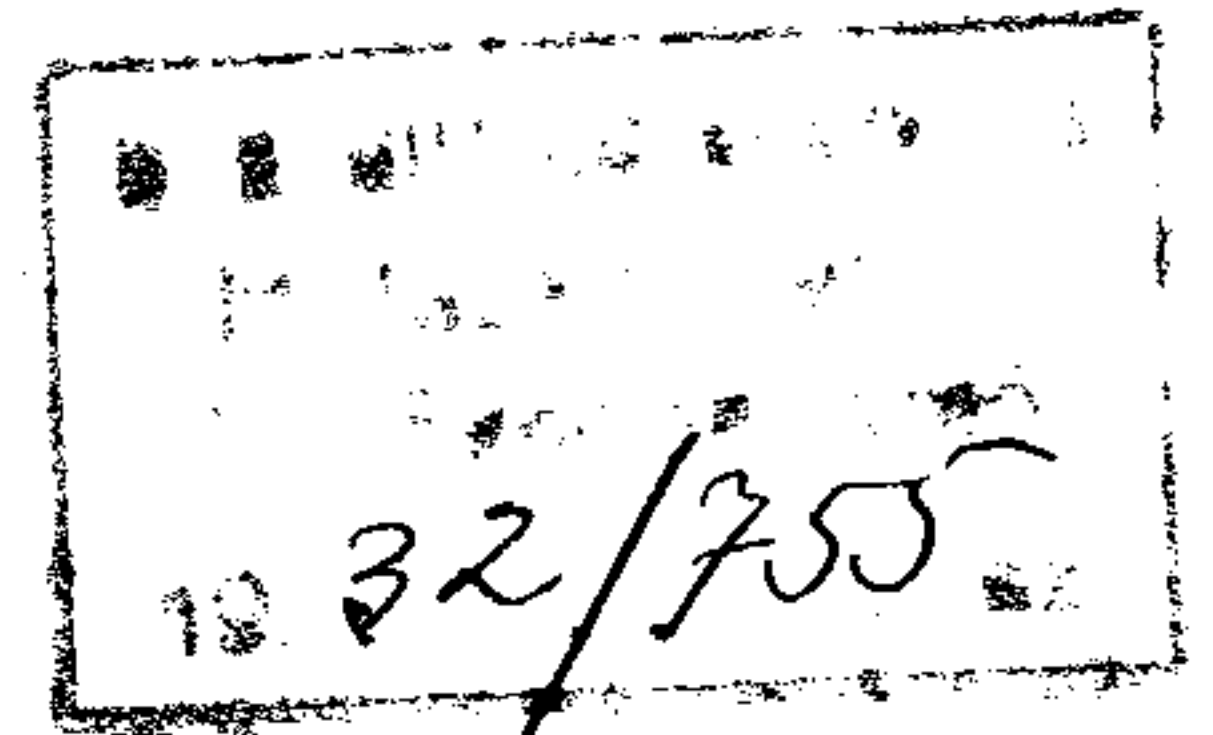


Főszerkesztő:
FEKETE LÁSZLÓ DR.
budapesti kir. közjegyző.

Felelős szerkesztő:
SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR DR.
budapesti kir. közjegyző.

KIADJA
A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Megjelenik havonként egyszer
(július és augusztus hónapok kivételével).



BUDAPEST, 1932.
Held János könyvnyomdája II., Margit-körut 7. Telefon Auf.: 536-95.

Kolosváry Bálint: A szent korona öröklésének jogi természete.
Fekete László dr.: Életbiztosítás figyelembevétele a kötelesrész szempontjából.

Közlemények.

Változás a Kir. Közjegyzők Közlönye szerkesztésében.

Halálozás.

Kinevezések.

Áthelyezések.

Kitüntetés.

A közjegyzői kar képvisellete az egységes bírói és ügyvéd vizsgáló bizottságban.

Új állásrendszeresítések.

A közjegyzőhelyettesek az igazságügyminiszternél.

Kolosváry Bálint dr. cikke.

A Budapest IV. kerületi közjegyzők örökösödési ügybeosztása.

Díj megállapítási önkénykedés.

Az ügygondnok-rendelés.

A Kir. Közjegyzői Díjszabás.

Amikor a kézbesítő beteg.

Felhívás.

Törvények és rendeletek.

Jogi és illetékügyi irodalmi szemle.

Judicatura.

Szerkesztői üzenetek.

KIR. KÖZJEGYZŐK ⁶⁷¹⁹
K Ö Z L Ö N Y E

FOLYÓIRAT A PERENKIVÜLI TÖRVÉNYKEZÉS
ÉS A KÖZJEGYZŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA.



Főszerkesztő:
FEKETE LÁSZLÓ DR.
budapesti kir. közjegyző.

Felelős szerkesztő:
SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR DR.
budapesti kir. közjegyző.

KIADJA
A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Megjelenik havonként egyszer
(július és augusztus hónapok kivételével).

BUDAPEST, 1932.
Held Iános könyvnyomdája II., Margit-körut 7. Telefon Aut.: 536—95.

TÁRGYMUTATÓ

a KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

1932. évi XXXI. évfolyamához.

CIKKEK:

	Oldal
A szent korona öröklésének jogi természete: <i>Kolosváry Bálint</i>	1, 33
Életbiztosítás figyelembe vétele a kötelesrész szempontjából: <i>Fekete László dr.</i>	6
Az örökösödési eljárás egyszerűsítése és gyorsítása kérdéséhez: <i>Kovaliczky Elek dr.</i>	40
A képviselői jogról: <i>Menyhárth Gáspár dr.</i>	65
A magyar közjegyzőség megalkotása és fejlődése: <i>osgyáni Rónay Károly dr.</i>	73, 105, 202
Életbiztosítás figyelembe vétele a kötelesrész szempontjából: <i>Ostör Lajos dr.</i>	116
A kir. közjegyzőség szervezeti reform kérdései: <i>Körössy Bertalan dr.</i>	140
Az aláírások hitelesítésének illetéke és a címpéldányok kiállításának alakja: <i>Barcs Ernő dr.</i>	209
Külföldön használandó iratok és okiratok hitelesítésére vonat- kozó jogszabályok: <i>Csákay Albert dr.</i>	218
A közjegyzői okiratba foglalt házassági szerződések tartalmi érvényességéről: <i>Menyhárth Gyula dr.</i>	240
Távollevők gondnokának vagyónállag változtatása iránti jogköre: <i>Kepes János dr.</i>	257
Az ingatlan árverés szabályai: <i>Antalfy Zsiros Aladár dr.</i>	260, 318, 358, 390
A budapesti kamara évi jelentése	111
A budapesti kamara közgyűlése	79
A debreceni és pécsi kamarák közgyűlései	295
A nyugdíjintézet közgyűlése	383
A szombathelyi kamara közgyűlése	352
Beszéljünk a mi bajainkról	102

	Oldal
Országos közjegyzői értekezlet. Az országos egyesület közgyűlése	97, 133
Nyugdíjintézeti problémák (Szpt.)	343
Zsitvay Tibor — Lázár Andor (Szpt.)	287

Vezető közlemények :

A közjegyzőség és a politika (Szpt.)	49
Megnehezült az idők (Szpt.)	82
Justitia regnorum fundamentum (Szpt.)	267
Széljegyzetek ahhoz a bizonyos közigazgatási bizottsági határozathoz (Szpt.)	119
Változás a Kir. Közjegyzők Közlönye szerkesztésében	15

Közlemények :

A Budapest IV. kerületi közjegyzők örökösödési ügybeosztása	19
A csehszlovákiai közjegyzők 1932. évi prágai közgyűlése	376
A hagyatéki díjak jegyzéke	279
A jegyzői magánmunkálatok	123, 407
A Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesületének felhívása	407
A kir. közjegyzői díjszabás	26, 60
A közjegyzőhelyettesek az igazságügyminiszternél	18, 368
A közjegyzők és helyettesek, mint hites revizorok	59
A közjegyzők működési köre örökösödési ügyekben	122
A közjegyzők érdekképviselése az országgyűlés képviselőházában	401
A közjegyzői székhelyek és körzetek kifüntetése a helységnévtárban	404
A közjegyzői kar képviselése az egységes bírói és ügyvédvizsgáló bizottságban	17
A közjegyzői kar felsőházi képviselése	328
A közjegyzői kar képviselése a Tesz. római küldöttségében	368
A külön jegyzőkönyvek illetékkiszabás végett való bemutatása	279
A külföldi állampolgárok haláleset felvételének kezelése	378
A Magyar Jogászegylet közgyűlése	401
A nyugdíjintézet felhívása	18

	Oldal
A nyugdíjárulék leszállítása	328
A súlyos közterhek	373
A szegedi kamara közgyűlése	275
A választói névjegyzékek visszaküldése a központi választmányhoz	369
Amerikai hagyatéki eljárás: <i>Kemény Hugó</i>	227
Amikor a kézbesítő beteg	26
Ankét az igazságügyminiszteriumban	223
Árvaszéki másolatok	182
Áthelyezések 16, 53, 181, 222, 274, 327	
Az átadó végzés díjmegállapító részének végrehajthatósága: <i>Lukács Izsó dr.</i>	331
Az első nyugdíjintézeti döntőbírói határozat	54
Az életbiztosítás figyelembevétele a kötelesrész szempontjából	224
Az életbiztosítási összeg, mint tárgyalási díjalap	228
Az igazságügyminiszterium ügybeosztása	369
Az illeték bélyegben való lerovása	229
Az irodavizsgálat költsége igényelhető-e	88
Az Országos Egyesület központi bizottságának ülése	86
Az Országos Egyesület közgyűléséhez	226
Az Országos Egyesület és a budapesti kamara közgyűlései	54
Az O. E. 54. §-a alapján kirendelt ügygondnok jogköre: <i>Hirkó Boldizsár dr.</i>	332
Az örökösödési eljárás szabályainak hiányos kiadása: <i>Kovách Dénes dr.</i>	375
Az örökösödési szerződések kihirdetése: <i>Fésüs György dr.</i>	371
Az 1874:XXXV. t.-c. 33 §-ának d.) pontja és 37. §-a, valamint a vagyontalansági eskü: <i>Jánosy Aurél dr.</i>	232
Az ügygondnok rendelés	21
Balassa Lajos dr. közjegyző a revíziós dalpályázat nyertese	275
Benito Mussolini és a 10 éves fasizmus	407
Díjmegállapítási önkénykedés	19, 56
Felhívás 26, 61, 89, 378	
Felsőházi tagválasztás	367, 400
Galánffy János dr. jubileuma	181
Halálozás 16, 52, 180, 222, 273, 327	
Illetékesség az örökösödési eljárásban	329, 269
Jegyzői magánmunkálatok	57, 86

	Oldal
Kamaraközi értekezlet	121, 182, 400
Kartoték lapmásolatok alapján jelzálogjog előjegyzése el nem rendelhető	88
Kartotéklapok hitelesítése: <i>Fésüs György dr.</i>	185
Kihirdetett fővények	26, 188, 289, 408
Kinevezések	16, 53, 86, 121, 222, 274, 327
Kinevezések az igazságügyminisztériumban	273
Kiskunmajsza fővénykezési átszólása, mint közjegyzői degradáció	223
Kitüntetés	17, 121, 275, 400
Kitüntetések az igazságügyminisztériumban	327
Kolosváry Bálint dr. cikke	18
Körössy Bertalan dr. kitüntetése	271
Közjegyző a Tesz. római küldöttségében	329
Közjegyzői állás megszüntetése	335
Közjegyzői képviselő a holtfanyilvántási eljárásban	405
Közjegyzői szakkönyvtár	335
Közvetlen illetékfizetési kötelezettség: <i>Barcs Ernő dr.</i>	380
Különélési tanusítványok hatályossága	231
Lavina	184
Lázár Ferenc dr. újból felsőházi tag lett	53
Leltározási becsüsdíjak szabályozása	335
Megjegyzés a Kepes féle díjszabás III. kiadásához	123
Oszták közjegyzői összejövetel	184
Perreutastítás esetén van-e helye a közjegyzői költségek jelzálogi biztosításának	406
Reformtörvények az oszták közjegyzőségben: <i>Kubinyi Elek dr.</i>	186
Rendelet	27, 61, 90, 124, 188, 233, 280, 336, 379, 408
Távollevők gondnokának vagyonállag változtatása iránti jogkör: <i>Kepes János dr.</i>	372
Telekkönyvi betétek egyesítése	324
Új állás rendszeresítések	17, 54, 275
Utolsó rendes lakhely: <i>Balassa Lajos dr.</i>	402

Jogi és illetékügyi irodalmi szemle:

27, 62, 90, 234, 282, 337, 379, 408

Adó és illetékjog:

Az új adó és illetékpótlékok: <i>Kepes János dr., Antalfy Zsirus Aladár dr.</i>	125
Illetékjogi határozatok	132

Szerkesztői üzenetek:

31, 63, 285

Összeállítás a közjegyzők kinevezése és áthelyezéséről:

<i>Körössy Bertalan dr.</i>	164
---------------------------------------	-----

A magyar közjegyzői kar hivatalos (hatósági) társadalmi szervezetei és törvényhozási érdekképviselete:

411

A Magyarországon működő kir. közjegyzők, helyettesek és jelöltek névjegyzéke:

414

Judicatura.*

A. Magánjog.

I. Delogi jog.

55. Elállás adásvételi szerződésre való előszerződéstől	340.
3. Ingatlan átruházás érvénye birtokbaadással kapcsolatos szóbeli osztályos egyeségben	31.
33. A tkvi rendtartás 74. §-a alapján bekebelezett jelzálogjog csak akkor töröl- hető, ha az ingatlanból az adósnak mi sem adatott át	96.
5. Vételi szerződés érvényességéhez a tárgys a vételáron felül a fontosak- nak jelzett részletekre vonatkozó megállapodás is szükséges	92.

II. Kötelmi jog.

63. Ajándékozási szerződés hatálytalanságának joga az ajándékozó örökösére is átszáll, ha az ajándékozó ez irányú szándékát nyilvánította	341.
79. Átruházási ügylet ellátási szerződési jellegével szemben is megállapítható az ajándékozás	409.

*A bal hasábon feltüntetett számok a jogesetnek a közlönyben szereplők sorszámaát jelzik.

	Oldal
4. Egyenesági rokonok között a vagyonátruházás ingyenessége vélelmezett	92.
78. Eltartási szerződés felbontása	409.
67. Haszonélvezeti szolgalmi jogot megállapító szerződést a bírói gyakorlat harmadik személyekkel szemben bejegyzés nélkül is jogvédelemben részesíti	342.
41. Közei rokonok között létesült vagyonátruházási szerződés ellenérték szolgáltatásának bizonyításáig szinlegesnek tekintendő	284.
58. Azonos, mint a 41. alatti	340.
61. Közös szerzeményre vonatkozó szabályok vadházasságban élő felek között is alkalmazást nyernek	341.
43. Ügyvéd korlátlan meghatalmazás alapján kötelezettséget vállaló és joglemondó nyilatkozatokat tehet	284.

III. Személy és családjog.

52. Aki rokonánál ellátást és lakást élvez, a háztartás körül végzett munkájáért ellenszolgáltatást nem igényelhet	340.
71. Burkolt megállapodás, hogy a házasság a törvényes bontó ok igazolása nélkül felbontassék, célját tekintve, a jó erkölcsökbe ütközik	381.
8. Egyik házastársától közös leszármazók részére tett juttatást mindkét házastársától adótnak kell vélelmezni	93.
7. Házastársak között vagyonátruházás ingyenességére csak harmadik személyekkel szemben van vélelem	93.
10. Házastárs közszerzeményi jutójáról a másik házastárs végrendeletében nem rendelkezhetik	93.
50. Házasság felbontására irányuló megállapodás a jóerkölcsökbe ütközik és semmis	339.
54. Házassági terhek viseléséhez a körülmények szerint a feleség is köteles hozzájárulni	340.
90. Holtányilvánító határozatban megállapított időpontban a házasság megszűnése is törvényesen vélelmezendő	410.
72. Kormányzói kegyelemmel az atyja halála után törvényesített gyermeknek az atyai hagyatéokra törvényes örökösödési joga van	382.
84. Közös használatra alkalmas háztartási berendezési tárgyak a házasság fennállása alatt a közös használat alól el nem vonhatók	410.
9. Közszerzemény megosztása	93.
11. Közszerzemény méltányos megállapítása vadházastársak között	93.
24. Közszerzeményre jogosult a végrendeleti előny elfogadása mellett a végrendelettel szemben közszerzeményi igényt nem támaszthat	95.
51. Közszerzemény a külön vagyonnak s a házasság megszűntekor volt vagyonnak értékkülönbsége	340.
56. Közszerzeményi igény a házasság fennállása alatt nem érvényesíthető	340.
86. Megtérítés a szerzeményi és közszerzeményi vagyomból	410.
6. Válfélben levő nő igényének a férj jegyese részéről történt biztosítása nem erkörcstelen ügylet	92.
12. Vélt házasság vagyoni jogi hatása azonos az érvényes házasságéval	93.

IV. Örökösödési jog.

	Oldal
60. A jászkon férj oldalági rokonai a törvényes öröklésben az özvegyet a szerzeményi ingatlan vagyona nézve is megelőzik	341.
16. Ági öröklés, ha az utód az elődtől ingyenes szerzéssel vagyonhoz jut	94.
45. Ági örökösödnél nem lényeges kellék a vagyonnak természetben való áthárítása	285.
80. Ági hátrulás szempontjából az átruházás ingyenességének vélelme	409.
85. Ági vagyon minősítésének feltétele csupán a juttatás ingyenessége	410.
88. Ági öröklési igény csak közös elődtől származó s mindig az igénylők ágán maradt vagyona támasztható	410.
13. Csupán az örökhagyóval kötött szerződésbe foglalt lemondás a lemondó örököst nem gátolja a végrendeleti juttatás elfogadásában	94.
14. Öröklésről való lemondás érvényessége nincs alaki kellékekhez kötve	94.
89. Ugyanaz	410.
15. Lemondó örökös ingyenes juttatást örökösársai hátrányára el nem fogadhat	94.
53. Örökségről való lemondás kiterjed a közszerzeményi követelésre is	340.
59. Örökségről való lemondás konkludens tény alapján	341.
21. Özvegyi jogra érdemtelen, akinek házasságon kívül gyermeke született	95.
22. Özvegyi jog korlátozása	95.
23. Özvegyi jog korlátozásának kérelmezésére kiskorú gyermekek is jogosult	95.
38. Özvegyi jog korlátozása	238.
49. Özvegyi jog kielégítésére a hagyatéknak a kötelesrésznek kihatása után fennmaradó rész szolgál fedezetül	339.
64. Gazdálkodó özvegyének s második feleségének egy gyermekrészt iránt való haszonélvezetbe beszámítandó a végrendeleti juttatás is.	342.
68. Özvegyi jog végrendelettel vagy szerződéssel sem korlátozható, ha a törvényes mértéket meg nem haladja	342.
73. Özvegyi jog korlátozásának kérelmezésére örökbe fogadott gyermek is jogosult	382.
75. Városi polgár özvegyét, ha második feleség is, az egész hagyatékra kiterjedő özvegyi jog illeti meg	382.
77. Özvegyi jog törvényes mértéke az özvegyet az ideiglenes nőtartás iránt indított perben keletkezett egyességre tekintet nélkül megilleti	382.
27. Végrendelet felolvasójának s készítőjének megjelölése nem érvényességi kellék	96.
28. Ha a végrendeleti záradékon kelet van, érvényes a végrendelet, ha azon külön kelet nincs is	96.
29. Végrendeletet csak az alaki kellékek betartásával, vagy megsemmisítéssel lehet visszavonni	96.
30. Végrendelet csak azokkal szemben mondható ki érvénytelennek, akik ezt kérték	96.
36. Ingatlan térmértékében való tévedés miatt végrendelet nem érvényteleníthető	238.
37. Végrendelet kétség esetén az örökös szabadrendelkezési joga érdekében magyarázandó	238.
46. Végrendeleti tanúknak a végrendeletet előzetesen ismerniök vagy személyazonosságáról megbizható módon meggyőződést szerzeniök kell	285.

	Oldal
48. Hadilábra állított csapathoz behívott fél kiváltságos végrendeletet tehet	339.
69. Alapítványokra vonatkozó végrendeleti intézkedés értelmezése	342.
70. Végrendelet záradékának tartalmaznia kell örökhagyó arra vonatkozó nyilatkozatát, hogy az okirat az ő végrendelete, különben a végrendelet érvénytelen	381.
83. Végrendeleti alakszerűség nem szükséges olyan szerződés érvényességéhez, mely szerint a tulajdonjog a szerző fél halála után más személyre száll	409.
31. Szóbeli végrendelet tanúinak vallomását a bíróság szabadon mérlegeli	96.
34. Szóbeli végrendelet tanút külön meghívni, vagy felkérni nem kell	238.
66. Írásbeli végrendelet szóbeli végrendeletnek csupán az örökhagyó ezirányú határozott kijelentése mellett tekintendő	342.
2. Közös végrendelet magváltoztatása	30.
25. Utóörökössödés hatályát veszti a bontófeltétel bekövetkezte esetén	95.
39. Utóörökössödési joggal kapcsolatos elidegenítési és terhelési tilalom nem zárja ki feltétlenül a vagyon megterhelését és az állag megváltoztatását	238.
87. Utóöröklési jog elidegenítési és megterhelési tilalmat foglal magában	410.
82. Helyettes örökös, vagy utóörökös nevezésre vonatkozó kétség esetén az előbbi vélemezendő	409.
26. Pénzhagyomány végrendelet keltékor érvényes pénzürték szerint ítélendő meg	96.
47. Hagyományért külön kikötés nélkül az örökösök örökrészeik arányában felelnek	339.
18. Kötelesrész minden tehertől s így az özvegyi jogtól mentesen adandó ki	94.
19. Ajándékozottak a kötelesrészért az ajándékozás fordított sorrendjében felelnek	94.
20. Kötelesrész után kamatok csupán indokolatlan késedelem esetén nem igényelhetők	95.
40. Szülő és gyermek között kötött szerződés ellenérték kitüntetése mellett is ingyenesnek vélemezendő a köteles részre jogosultakkal szemben	238.
57. Kötelesrészes javára szóló igényesség vélelme	340.
65. Kötelesrész kiszámításánál minden ajándék figyelembe veendő	284.

B. Kereskedelmi jog.

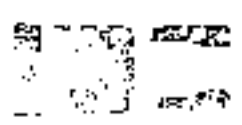
62. Házastársak között korlátolt felelősségű társaság létesítésére vonatkozó társasági szerződés közjegyzői okiratba foglalandó	341.
---	------

C. Peres és perenkívüli eljárási jog.

1. Hagyatéki osztály megtámadása	29.
74. Hagyatéki tárgyalási költség nem hagyatéki teher	382.
17. Ingatlanokra vonatkozó örökössödési igények annak az államnak törvényei szerint bírálandók el, ahol az ingatlan fekszik	94.
81. Hagyatéki tárgyaláson tett nyilatkozat megtámadása	409.
32. Örökhagyó hitelezője igényének érvényesítésével nem köteles várni az örökössödési eljárás befejeztéig	96.
76. Túlterhelt hagyatékok ellen az örökös csődöt kérni köteles, különben a hitelezőket követelésük érvényesítése sorrendjében kielégíteni tartozik	382.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Főszerkesztő :  Felelős szerkesztő :
FEKETE LÁSZLÓ Dr. SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr.
budapesti kir. közjegyző. budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Thököly-út 95. Telefon: 97-0-69.

A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári
csekk számlája : 41.951.

A szent korona öröklésének jogi természete.

Irta . *Kolosváry Bálint.*

Az országbirói értekezéslet Ideiglenes Törvénykezési szabályainak 18. §-a¹ az a legközvetlenebb jogforrás, mely az „urafogott hagyatéokra“ a szent korona öröklési jogát megállapította.

„Verba valent, sicut nummi“ — s a jogi terminologia nem sokat törődött azzal a nyilvánvaló ellentéttel, mely a törvényes öröklési kapcsolatot meghatározó alapvető szabály és a szent korona öröklési joga között fennáll. A törvényes öröklési kapcsolatnak két alapja van: a vérrokonság és a házasság. Törvény címén tehát más, mint vérrokon vagy házastárs nem örökölhette. A szent korona úgynevezett „öröklésének“ ebből folyólag, jogi természete szerint, nem „öröklési“, hanem valamilyen más minőségű jognak kellene lennie.

A megokolt és a jogforrás által alátámasztott és használt terminológiától eltekintve — kézenfekvőnek látszanék azonban az az ellenvetés, hogy a törvényes öröklési

¹ *Id. Törv. Szab.* 18. §. „A szent korona öröklése ott, hol sem törvényes, sem végrendeleti örökösök nem léteznek, minden vagyona különbség nélkül kiterjed“.

kapcsolat körének és alapjainak még oly határozott leszöge-zése mellett: a magyar jog is ismer kivételt, hiszen a fő- és alpapság utáni törvényes öröklésnél az elhunyttal olyan természetes, sőt jogi személyeket hoz kapcsolatba, akik sem a vérrokonság, mégkevésbé a házasság determináló alapjára nem helyezhetők. Nemkülönben áttöri ezt az alapot az örökhagyóval közösen alkotott szellemi alkotás szerzői joga tekintetében a társszerző esetleges törvényes öröklése is. Ilyen „kivétel“-t kellene tehát a szent korona öröklésében is látnunk.

Ez az ellenvetés azonban nem nyugszik egyáltalában biztos alapon.

A kath. fő- és alsó papság utáni törvényes öröklésnél először is a törvényes öröklési kapcsolat egyik bázisa, a házasság, hiányzik; — a vérrokonok öröklésének egyharmadra való leszorítását pedig a hagyatéki javak különös jogi természete magyarázza, melynél fogva a javadalmas főpap az ő javadalmának voltaképpen nem tulajdonosa, hanem csak haszontartója; — az egyház, a főpapi javadalom, a káptalani könyvtár, a kincstár és a szegények (portio pauperum) részeltetése, tehát az egyházi személy végrendelezése alól kivont hagyatéki javakban *nem kivételezést* jelent a törvényes öröklési jogot meghatározó rendelkezések alól, hanem a magánjog eszmekörét meghaladó közjogi *jus speciale*, mely a szent korona „öröklésének“ valóságos törvényes öröklési jogként való minősítését nem támogatja. Hasonlóan áll a dolog a társszerző törvényes öröklési jogával is. Ez sem tekinthető oly kivételnek, mely a szent korona „törv. öröklési jogával“ egy megítélés alá volna vonható s így emennek „kivétel“ jellegét támogatná. A szerzői jog ugyanis, bár vagyoni értéke és jelentősége van s ekként a forgalomnak is tárgya (kigyakorlását át lehet ruházni másra): lényegében *személyi jog* marad. Ha már most a szerző végrendeletileg róla nem intézkedett s egyébkénti törvényes örökösei sincsenek: a szent korona az urafogyott hagyatékhöz tartozó szerzői jogot nem igényelheti, hanem az a hagyatékából kiválva a stereotyp kitétel szerint azonnal közkinccsé válik. Ebből világos, hogy a szerzői jog a vérrokonokra (vagy végrendeletileg részeltetettre) ama törvényes örökség száll ugyan át, de az átszállás

valódi tárgya nem a személyi jog maga, hanem csupán az annak értékesítésére, kihasználására vonatkozó jog, mely aztán az ismert 50 esztendő leteltével feltétlenül megszűnik. Az a jelenség pedig, hogy a szerzői jog a szent koronára át nem mehet, azzal is magyarázható, hogy a szent korona valójában nem törvényes örökös s hogy az üressé vált hagyatékhöz való joga nem nyugszik a törvényes öröklés jogcímén.

Az érintett és „kivételezéseknek“ látszó esetekben tehát nem a törvényes öröklési kapcsolatot meghatározó alaptétel *áttöréséről*, hanem *jus speciale*-ről van szó, a javak jogi természetét és az örökhagyó személyi állapotát érintő s a közjog felé áthúzódó jogterületen és ezek a különleges jogszabályok nem eshetnek a szent korona úgy nev. „törvényes öröklési jogát“ meghatározó jogtétellel azonos megítélés alá, hiszen a szent korona szóbanforgó joga éppen olyan általános (generalis) jellegű tételen nyugszik, mint amilyen a leszármazók vagy felmenők törvényes öröklési jogára vonatkozó szabály.

Vissza kell ekként térnünk a kiindulási pontra, vagyis arra az előrebocsátott megállapításra, hogy bár összes jogforrásaink, sőt a tudományos irodalom is az urafogyott hagyatékban a kincstár, illetőleg a szent korona *törv. öröklési jogáról* beszél: ez a „törv. öröklési jog“ lényegében mégis más természetű jogosítványnak tűnik fel és teljes azonosítása a vérrokon vagy házastárs törv. öröklési jogával sem elméletileg, sem gyakorlatilag nem indokolható.

A felvetett kérdés különben éppen nem új. Története visszanyúlik a glossatorokig. A régi római jogban t. i. az urafogyott hagyatékot bárki szabadon occupálhatta. A Lex Papia Poppaea azonban, Augustus császár korában, elvetette a vita magvát azzal, hogy az örökösökből kifogyott hagyatékra a fiscusnak quasi öröklési jogot adott.²

Hazai jogirodalmunkban a kitünő *Kern Tivadar* foglalkozott bővebben a kérdéssel³: egyéb közkézen forgó

²Lásd erre nézve bővebben: *Dernburg* Paudekten c. m. III-ik kötet. 138. §. (Berlin 1897:5-k kiadás.)

³*Kern T.* A magy. örökösödési jog mai érvényében. I. k. Bpest 1896. — U. ö. a *Fodor*-féle magánjog V-ik — örökösödési jogi — kötetében.

rendszeres magánjogi munkáink azonban nem igen érdeklődnek iránta. *Kern* véleménye szerint a szent korona az urafogyott hagyatéknak („szállomány”) bitokbavételével — „hasonló helyzetben van, mint az örökös” (id. c. m. 159. l.), vagyis „heredis loco habetur”, — s egyben jelzi, hogy a szent korona szóbanforgó jogát illetőleg vitatható volna, miszerint annak jelentősége nem inkább az, hogy az állam „előnyös joggal bír a területén lévő minden uratlan vagyon elfoglalására (occupatio)” (id. c. m. 158. l.).

Ebben a felfogásban tulajdonképp az jut kifejezésre, hogy a szent korona valójában nem örökös, hanem csak úgy veendő, *mintha örökös volna*; benne van továbbá magának a tudós szerzőnek kételye is, mikor az occupatio jogként való minősítést vitathatónak mondja.

A codexek állásfoglalása sem egyöntetű. A törvényhozó — egyébként egészen helyesen — az elméleti minősítések elől kitérni törekszik.

Az Optk. 760. §-a szerint: „Ha a házastárs *sines* már életben, akkor a hagyatéknak, mint *uratlan jószág* a kincstár, vagy azon személyek által *foglaltatik el*, kiknek a közrendtartási rendeleteknél fogva uratlan javak elfoglalásához joguk van”.

Stubenrauch a §. rendelkezését úgy magyarázza, hogy az államnak *jus publicuma* van a caducitas igénybevételére: ez a joga semmiesetre sem „öröklési jog”, hiszen csak akkor érvényesülhet, amikor öröklésről örökös hiányában szó sem lehet. Gyakorlása azonban az öröklési jogok gyakorlásának analogiájára történik⁴. Ugyanígy *Winiwarter* (a régebbiek közül), kiemelve, hogy a kincstár az urafogyott hagyatéknak nem mint „örökséget”, hanem, mint különleges állami bevételt kapja⁵. *Kirchstetter* szerint⁶ a kincstár joga nem öröklési jog, hanem csak annak analogiájára kezelteik s jogi természeté inkább a kincstárt illető occupatio jogra emlékeztet.

Ezzel szemben *Krainz* a kiváltságos foglalási jog

⁴ *Stubenrauch*, Commentar 2. öster. allg. bürg. Gesetzbuche, VII-te Aufl. I Bl. (Wien 1898.) 980. l.

⁵ *Winiwarter*, Das öster. bürg. Recht. III. Theil 288. l. (Wien 1834.)

⁶ *Kirchstetter*, Comentar 2. österr. allg. bürg. Gesetzbuche, V. Aufl. Wien 1894. — 389. l.

constructióját mint elavultat elejti és az öröklési jogok hasonlóságára kiépített ált. jogutódlási jogról beszél⁷. Ugyanez az álláspontja *Ungernek*. Szerinte a vita eldöntöttnek tekintendő, még pedig annak a nézetnek a javára, hogy a caducitas joga öröklési jogi természetű. A kincstár, mint általános örökös lép az urafogyott hagyatéknak az elhunyt után, viseli a hagyatéknak minden terhét ép úgy, mint bármely más örökös⁸.

A caducitas öröklési jogi jellegét azzal a rendelkezéssel, hogy „— az állam az urafogyott hagyatéknak az örökös jogaival és kötelességeivel szerzi meg” — az 1863. évi szász ptkv. 2620. §-a is élesen hangsúlyozza. Igen óvatos ezzel szemben a zürichi ptkv. 1855-ben kihirdetett örökösödési jogi része, amennyiben csak annyit jelent ki, hogy az urafogyott hagyatéknak az államra „száll” (906. art.) Az állam joga „egyéb örökösök” jogától csak abban tér el, hogy a hagyatéki hitelezőkkel szemben *quoad vires hereditatis* felel (907. art.) Merőben örökösökként kezeli az öröklésre jogosítottak kifogyása esetén a kantont vagy községet az új schweitzzi ptkv. 466. cikkelye.

Végül a német ptkv-et kell a germán jogok között megemlítenünk, mely 1936. §-ában kifejezetten rendeli, hogy az illetékes szövetségi állam, örökösök hiányában, a hagyatéknak mint „törvényes örökös” kapja meg. A német ptkv-et rendszeresen vagy magyarázatokban feldolgozó munkák természetesen ugyanezt a vitathatatlanul törvényes álláspontot követik.

A francia Code civil 768. cikkelye mindössze annyit mond, hogy örökösök teljes hiányában „la succession est acquise à l'État”. Hasonló az olasz Codice⁹ és általában mindazon törvénykönyvek állásfoglalása, melyek voltaképp a francia Code receptioi. — Eltérések azonban vannak, így pld. a spanyol Código terminológiája már más: „A défaut — stb. — l'État héritera —” (A Levé fordítása, „Code civil Espagnol, promulgné le 24 Juillet 1889. Paris 1890.”)

⁷ *Krainz*, System des öster. allg. Privatrechts. III. Aufl. II. Bd. 544. l. (Wien, 1900.)

⁸ *Unger*, System des öster. allg. Privatrechts II. Aufl. VI. Bd. 333. l.

⁹ Art. 753: „— l'heredità si devolve al patrimonio dello Stato”. —

E rövid és inkább csak keret gyanánt veendő szemle után a ma érvényes magyar jog és a különböző magyar codificatorius munkálatok álláspontját kell szemügyre vennünk.

(Folytatjuk.)

Életbiztosítás figyelembevétele a kötelesrész szempontjából.

Irta: Fekete László dr.

„Életbiztosítási összeg, mint kedvezmény, a kötelesrész számításánál figyelembe veendő.”¹

Ezt a nagyjelentőségű s az általános gyakorlattal szemben újszerű jogszabályt olvasván, szükségesnek tartottuk az e szabályt magukban foglaló — vagy inkább: constituáló — határozatok áttanulmányozását.

Nos: a Kuria a Tábla ítéletét egyszerűen „indokainál fogva helybenhagyja”, a helybenhagyott táblai ítélet pedig (debreceni Tábla 276/1910. P.) kissé szintelen s nem is szabatos indokolásában ezeket mondja:

„A kiskorú *felperesek kötelesrészének kiszámításánál* a kir. ítélőtábla a kereset 8. t. a. felszámított s II. r. alperesre átruházott 19570 P *életbiztosítási összeget is számításba vette, habár* az örök-hagyó az életbiztosítási ügyletből folyó jogait még életében a /. alatti közjegyzői okirattal a II. r. alperesre ruházta s a II. r. alperesnek kedvezményezettül való megnevezését a biztosító társaság tudomásul vette s így *az életbiztosítási kötvény ellenértéke nem is tekintendő az örök-hagyó hagyatékának*, hanem a II. r. alperes tulajdonának, melyre nézve örökösödésnek helye nincs; mert a II. r. alperes nem tagadja, hogy az átengedett életbiztosítás díját az örök-hagyó, mint biztosított, haláláig, tehát közel 30 éven át fizette és az ezen díjfizetések által szerzett magánjogi kedvezményt, mely más intézkedések hiányában az örök-hagyó törvényes örökösének javára szolgált volna, halála előtt rövid idővel a II. r. alperesre, mint kedvezményezettre ellenérték nélkül átruházta; ezzel az ingyenes átruházással tehát az örök-hagyó II. r. alperest lényegileg meg-

¹ Grill Törvénytár 1929. Dr. Fabinyi Tihamér: M. Magánjog V. kötet 494. o. (K. 2641/1910. MD. V. 22.)

ajándékozta, a visszteher nélkül elidegenített vagyonérték pedig a kötelesrész kiszámításánál mindig számításba veendő; nincs tehát törvényes ok, hogy az ajándéknak tekintendő, az örök-hagyó által 30 éven át teljesített díjfizetésekből alakult s reá nézve már vagyoni értékét képviselő életbiztosítási díj számításba ne vétessék...”

Nem kívánjuk ezt az indokolást — ízeire szedve — kritika tárgyává tenni, csupán ama nézetünknek adunk kifejezést, hogy alighanem az a bizonyos „átruházó” közjegyzői okirat, mely az „átruházás” formáját illetően helytelen² volt, állította be a döntést helyes irányba, mely helyes irányban indult ugyan el, de azután ebben az — ismételjük: kiindulásában mindenesetre helyes — irányban, amint látni fogjuk, tulságosan messze ment el.

Nagyjelentőségű s újszerű e jogszabály mondottuk. Ami a jelentőségét s annak fontosságát illeti, hogy a kötelesrészes most már ebben az irányban is védelmet talál, nem kell bővebben fejtegetnünk.

Ami az *újszerűséget* illeti, ennek kidomborítására leghelyesebbnek tartjuk *az e kérdés körébe vágó joganyag* rövid ismeretetését.

„A biztosítási összeg nem tartozik a biztosított hagyatékához” — mondja Nagy Ferenc.³

A hagyatékhoz az örök-hagyót illető vagy illethető vagyonok tartoznak, az örök-hagyó halálesetére kötelezett életbiztosítási összeg azonban a kedvezményezett javára lévén fizetendő⁴ az nem a biz-

² Az „életbiztosítási ügyletből folyó jogok átruházása” u. i. nem átruházási szerződéssel, hanem helyesen ekként történik: ha az „életbiztosítási ügyletből folyó jog” a biztosítási összegre vonatkozó követelés, a kedvezményezettnek illetve más kedvezményezettnek írásbeli vagy szóbeli rendelkezéssel történt (Bp. T. 113/1906.) kijelölése és — célszerűségi okokból — ennek a biztosítással való bejelentése által, ha pedig az a biztosítottat *életében* a biztosítóval szemben megillető jog (l. alább), a követelés engedményezése által. Ha ez nem így lenne s más kedvezményezettnek utóbb történő kijelölése „átruházás” lenne, akkor ha a biztosított így hitvesét nevezi kedvezményezettnek, ehhez — legyen az engedmény vagy ingó nem készajándék — közokirati forma lenne szükséges. (1886: VII. t.-c. 22. §. b. ill. c.)

³ M. kereskedelmi jog 1901. II. 416.

⁴ A kedvezményezett tehát közvetlenül jogosított, mint a harmadik személy javára kötött szerződésnél V. ö. német p. törvk. 330. §. (Wird in einen Lebensversicherungsvertrage die Zahlung die Versicherungssumme an einen Dritten bedungen, so ist im Zweifel anzunehmen, dass der Dritte unmittelbar das Recht erwerben soll, die Leistung zu fordern.)

tosított örökgyó, hanem a kedvezményezett tulajdonát képezi.“ (K. 6369/901.)

A kedvezményezetteket illető életbiztosítási összeg hagyatéki vagyonnak nem tekinthető, e szabály áll akkor is, ha kedvezményezettekül a biztosított örökösei, habár minden közelebbi jelölés nélkül vannak megnevezve (K. P. IX. 1061/1917.) S a többi.

Vagyis: hagyaték csak az, ami az örökgyót illette. Az életbiztosítási összeg, helyesen: az erre vonatkozó követelés az örökgyót sohasem, hanem közvetlenül a kedvezményezetteket illetően, az az örökgyó hagyatékához nem tartozik.

A birói gyakorlat ez alól a szabály alól kivételt statuál az előmutatóra szóló kötvény tekintetében, többször (K. 682|899, 462|902, 357|908.) kimondván, hogy az ily kötvény folytán járó életbiztosítási összeg az esetben az örökgyó „hagyatékának“, „hagyatékához tartozónak“ tekintendő, ha a kötvény elhalálozása-akor a biztosított birtokában volt.

Az előmutatóra szóló kötvényt illetőleg — eltérve kissé felvetett thémánktól — megjegyezzük a következőket:

Ha a biztosítóval szemben fennálló viszonylatban elég legitimáció is a kötvény birtoka (az előmutató a Kuria 1728|1890. sz. határozata szerint a szerzés címének igazolására nem kötelezhető), a több igénylő közti viszonylatban semmi esetre sem lesz elegendő a birtoklás egyszerű ténye, hanem ebben a viszonylatban az animus mindenesetre kutatandó; vajjon azzal a szándékkal bocsátattat-e a kötvény valaki birtokába, hogy az a birtoklás által kedvezményezetté legyen. A birtok és birlalat közti distinctionak⁵ megfelelően: a kötvényt a biztosított X-nek őrizetbe adja (mert annak van Wertheim-szekerénye), X bizonyára nem lesz kedvezményezett, viszont: a kötvényt átruházza X-re, de továbbra is saját Wertheim-szekerényében tartja (constitutum possessorium), X lesz a kedvezményezett (s nem fog az a biztosított hagyatékához tartozónak tekinteni, bár a biztosított halálakor a kötvény annak birtokában volt is). Nem is beszélve arról az esetről, mikor az elő-

⁵ Amit ugyan az optkv.-n (309. §) nyugvó eddigi állásponttal szemben az újabb jogfejlődés — főként Ihering nyomán — mellőz. V. ö. német ptkv. 854. §. svájci ptkv. 919. §. (tatsächliche Gewalt über eine Sache — és semmi egyéb), mely utóbbiak — amint Kolosváry Bálint megállapítja — a csakis a birtokvédelem szempontjából fenntartott ez ingatag distinctiót azzal kuszöbölik ki, hogy az általában biztosított birtokvédelem alól kivesszik azokat az eseteket, melyekben a pusztá ténylegesség birtokvédelemben nem részesül.

mutató dolose jutott a kötvény birtokába. „Ha az életbiztosítási kötvényben kedvezményezettként a kötvény bemutatója is van megjelölve, jogokat a bemutató csak a kötvény jogszerű és jóhiszemű megszerzése esetén érvényesíthet“.⁶

Nézetünk szerint az előmutatóra szóló kötvény + a kötvény „jogszerű és jóhiszemű“ birtoka csupán egy megjelölési módja a kedvezményezésnek (ahelyett, hogy a kötvényben a kedvezményezettet személy szerint kijelölnék, bemutatóra szóló kötvényt állítanak ki — K. T. 500 §. 2. p. — s a kötvény átadásával azt, kit kedvezményezni kívánnak, a kötvény jogszerű birtokosává teszik).

Ha már most a kötvény a biztosított halálakor annak birtokában (s nem birlalatában) volt, joggal tehető fel az a szándéka, hogy az örököseit kívánta kedvezményezni s csupán a kedvezményezett — kijelölés imént említett két módja közül a másodikkal élt, nevezetesen: ahelyett, hogy kifejezetten az örököseit jelölte volna ki kedvezményezettekül, bemutatóra szóló kötvényt állítottat ki, a kötvényt a maga birtokában tartotta azzal a — joggal feltehető szándékkal, hogy halála után csakis örökösei léphetvén annak jogszerű birtokába, a kötvény + e birtok alapján mint kedvezményezettek érvényesíthessék jogaikat.

Ha pedig a bemutatóra szóló kötvény + annak a biztosított illetve örökösei által való birtoklása csupán egyik megjelölési módja az örökösök kedvezményezetti minőségének, nem fogadjuk el aggály nélkül azt a fennebb említett s állandó gyakorlatnak mondható jogszabályt, hogyha a kötvény a biztosított birtokában volt, a biztosítási összeg az örökgyó hagyatékának tekintendő.⁷ Nézetünk szerint az örökösök, mint ily módon (bemutatóra szóló kötvény + az örökösök jogszerű birtoka) megjelölt kedvezményezettek ebben az esetben is közvetlenül jogosítottak. A hagyaték csak oly jogok- s kötelezettségekből áll, melyek az örökgyót illették — mondja helyesen a 6053|1897. sz. kuriai határozat, már pedig amint a személy szerint megjelölt kedvezményezettet illető életbiztosítási összeg sohasem illette — természetesen mindenütt tiszta életbiztosításról beszélünk — a biztosítottat, úgy nem illette azt meg sohasem a bemutatóra szóló kötvény alapján járó

⁶ Dr. Nagy Dezső Bálint — Dr. Huppert: Hiteljogi Döntvénytár 172. o.

⁷ „Tekintendő“ óvatos, nem határozott kifejezés; vagy a hagyatékhoz tartozó vagy nem.

biztosítási összeg sem és pedig akkor sem, ha a kötvény halálakor annak birtokában volt is. —

A birói gyakorlat fentebb körvonalazott azon álláspontjával, mely szerint az *életbiztosítási összeg rendszerint nem hagyaték s csak abban az esetben tekintendő az hagyatéknak, ha a kötvény előmutatóra szól és a biztosított halálakor annak birtokában volt* — congruensek az eljárási s végrehajtási jogi szabályok.

Az örökösödési eljárási törvény végrehajtása tárgyában kiadott 43194/1895. I. M. sz. rendelet 49. §-a szerint az örökösödési birtokában talált életbiztosítási kötvény értéke csak akkor veendő fel a leltárba, ha a kötvény bemutatóra szól, ha azonban abban határozott harmadik személy vagy általánosságban az örökösödési örökösök vannak kedvezményezettekül megjelölve, a kötvény felemlítendő ugyan, de értékét nem kell a leltári értékek összegéhez hozzáadni.

Az 1881: LX. t.-c. 66. §-a szerint a kedvezményezettet illető életbiztosítási összeg a biztosított adósságai miatt végrehajtás alá nem vonható; ez a szabály áll akkor is, ha kedvezményezettekül a biztosított örökösök, habár minden közelebbi megjelölés nélkül vannak megnevezve.⁸ — E tételes szabály alkalmazása során hozott birói határozatok szerint továbbá: „az előmutatóra szóló életbiztosítási bárca jogi természetéből kifolyólag nem szenvedhet kétséget, hogy a kérdéses kötvény a biztosított hagyatékához tartozónak csak akkor volna tekinthető“ — de akkor tekintendő — „ha az a biztosított haláláig annak kizárólagos birtokában volt anélkül, hogy annak átruházása iránt élők közti jogügylet útján rendelkezett volna“ (K. 678/1895.); „ha bizonyítatik, hogy az előmutatóra szóló bárca a biztosított haláláig annak kizárólagos birtokában volt, akkor az hagyatéki vagyont képez s mint ilyen, az

⁸ Talán ez a tételes szabály alakította ki a bemutatóra szóló kötvények tekintetében fennálló, fennebb vázolt jogi helyzetet. Valamiféle argumentum a contrario útján. Pedig: a végr. törv. 66. §-a szerint *szabály*, hogy a *kedvezményezettet* illető életbiztosítási összeg a biztosított adósságai miatt végrehajtás alá nem vonható; *kedvezményezettül* a k. t. 500. §. 2. p. szerint bemutató is kijelölhető, a 66. §. e szabályába tehát beleilleszthető a bemutató is; a 66. §. ama további — magyarázó jellegű — rendelkezéséből, hogy e szabály áll akkor is, ha örökösök vannak kedvezményezettekül megjelölve, magában véve még nem következik, hogy ugyanaz az — általános jellegű — szabály nem áll más kedvezményezett, p. o. a kedvezményezettül kijelölt bemutató (K. T. 500. §. 2.) esetében is s az e kedvezményezettet illető (végr. törv. 66. §.) életbiztosítási összeg tekintetében is.

örökösödési adósságai miatt jogosan lefoglalható“ (K. 682/99, 462/902.).

Kizárólag illetékjogi rendelkezés s csak az illetékkiszabás szempontjából alkalmazható az 1920:XXXIV. t.-c. 75. §-a, mely szerint az életbiztosítási szerződésekből származó követeléseket az illeték kiszabása céljából a biztosított személy hagyatékához kell hozzászámítani.

Ha a birói gyakorlat szerint a nem bemutatóra szóló, valamint a bemutatásra szóló s halálakor nem a biztosított birtokában volt kötvény alapján járó életbiztosítási összeg nem hagyatéki vagyon, ennek az álláspontnak okszerű következménye, hogy azzal szemben öröklés címén senki, tehát a kötelestulajdonos sem, semmi igényt nem támaszthat. S valóban nem is találunk oly döntést, mely az ily biztosítási összeg tekintetében a kötelestulajdonosnak bármilyen igényt is biztosítana.

Ennyiben újszerű tehát a bevezetésben leírt határozat, mely e helyzet tekintetében lényeges változást jelent.

Arra Nagy Ferenc is utal,⁹ hogy amennyiben a hitelezők, vagy kötelestulajdonosok jogosultak a biztosítási díjak fizetése által meg rövidítettnek, ezért a kedvezményezettől a *fizetett díjak* visszatérítését jogosulatlan ajándék címén követelhetik.¹⁰

Itt azonban nem a *fizetett díjak* visszatérítéséről — helyesen: erejéig való felelősségről, hanem az *életbiztosítási összeg* számításba vételéről van szó. És pedig csak a kötelestulajdonos szempontjából.¹¹

Az életbiztosítási összeg tudvalevően lényegileg tulajdonképpen két egymással egyesített, de elkülöníthető ügyletből, nevezetesen egy takarékpénztári s egy biztosítási ügyletből kifolyólag járó teljesítés. A két ügylet közönségesen egységes ügyletnek tekintetik,¹² de a componens két ügylet elválaszthatós ha a biztosított által egységesen fizetett biztosítási díj közönségesen így is nevezetik,

⁹ Id. mű. II. 417. o.

¹⁰ L. Bp. tábla 14956/86. (Dt. u. f. 16.) optk. 951, 953, §§.

¹¹ A fizetett díjak erejéig való felelősség alapján u. i. a hitelező is, a kötelestulajdonos is felléphet. Az életbiztosítási összeg tekintetében a *hitelező* a fennebb kifejtett birói gyakorlat szerint csak ha előmutatóra szóló kötvény maradt s az az örökösödési birtokában volt, léphet fel, minden más kötvény esetében s ha az előmutatóra szóló kötvény nem volt az örökösödési birtokában, nem.

¹² Nagy Ferenc mondja: az elnevezés „életbiztosítási ügylet“ tulajdonképpen az egyesített ügylet egyik részének, a biztosításnak felel meg.

az csak részben az (kockázati díj), másik részében pedig takarékbetét.¹³

A K. T. álláspontja a biztosítási díjak tekintetében nem következetes. Általában egészben kockázati díjnak tekinti s ennek következményeként a betétjellegű befizetések elvileg vissza nem követelhetők s csak egyes esetekben (502. §. 504. §. 1. 2. p. 505. §. 1. 2. p.) köteles a biztosító általányszerűen a befizetett díjak $\frac{1}{4}$ -ának visszafizetésére. Vagy egészben kockázati díj vagy nem; ha az, ez esetekben sem járna vissza semmi (mert a biztosító a kockázatot viselte), ha nem az, a betétjellegű befizetés minden esetben visszajárna.

Nagy Ferenc id. művében olvassuk: a biztosítók — ha nem is ismerik el a biztosított *jogát* a betétjellegű szolgáltatásra, rendszerint hajlandók *méltányosságból* azt megközelítő összeget visszatéríteni (kötvény visszaváltás) vagy abba belemenni, hogy a biztosítási összeg a befizetett díjak arányában és a viselt kockázatnak megfelelő díjak levonásával leszállítatik s a leszállított összegről újabb kötvény állítatik ki.¹⁴ S a bíróságot is foglalkoztatta a kérdés, mi egy — fennálló — életbiztosítási szerződés mindenkor értéké és több ízben kimondatott, hogy az életbiztosítási szerződések mindenkor értékét a díjtartalék, vagyis az az összeg képezi, mely a törvényszéknél bejelentett elvek szerint minden ügylet után matematikai uton kiszámítandó lévén, a kamatokkal folyton nő és a mérlegbe a díj átvitelével együtt a tartozások közé felveendő (K. 1103|885. 927|1887.)

A betétjellegű szolgáltatások tekintetében fennállott fennebb vázolt helyzeten s a biztosítók „méltányossági gyakorlat“-án lényegesen változtatott az 1923. évi VIII. t.-c.-ben nyert felhatalmazás alapján kiadott 196|1923. M. E. sz. kormányrendelet, mely — 37. §-a szerint a rendelet hatálybaléptekor már működő biztosítókra is kiterjedő hatállyal — súlyos sanctiokkal előírta az életbiztosítási feltételekbe *kötelezőleg* felveendő alapelveket, melyek szerint (6 §.):

¹³ E betétjellegű szolgáltatások a biztosítónál külön kezelendők (díjtartalék) és — ismét Nagy Ferencet idézzük — bár ezek betétjellege kétségtelen, a K. T. ennek consequentiáit, jelesül azt, hogy a betétekből képzett díjtartalék felett a biztosító korlátlanul nem rendelkezhet (csak annak lehető biztos elhelyezéséről szól a 456. §.), továbbá, hogy a biztosítási ügyletnek az esemény bekövetkezése előtt bármilyen okból való megszűnése esetén a betétjellegű szolgáltatás visszajár — nem mondja ki.

¹⁴ V. ö. K. 381|1899.

ha legalább 3 évi díj már fizettetett vagy a kötvény legalább 3 év óta érvényben van, az a biztosító részéről teljesítendő ellenérték nélkül díj-nemfizetés okából nem érvényteleníthető;

az ellenérték a biztosított választása szerint vagy a megállapítandó visszavásárlási összeg, vagy díjmentes (leszállított tőkeösszegekről illetve járadékról szóló) kötvény vagy végül az eredeti összegű biztosításnak bizonyos időre való díjmentes meghosszabbítása;

visszavásárlás esetében a visszavásárlás összege, ha az a biztosítás egész tartamára változatlan hányaddal van megállapítva, a díjtartalék $\frac{3}{4}$ -énél kisebb nem lehet, abban az esetben pedig, ha a visszavásárlás összege akként van megállapítva, hogy az a biztosítási időtartammal a teljes díjtartalék összegéig emelkedik, a kezdő hányad a díjtartalék 60%^o-ánál kisebb nem lehet;

a kötvényekben külön táblázatban számszerűleg feltüntetendők a visszavásárlási értékek.

Visszatérve már most témánkhoz: ez — a fennebbiek szerint most már minden esetben számszerűleg könnyen megállapítható — *visszavásárlási összeg mindenestre hozzászámítandó a kötelesrész szempontjából a biztosított örökhagyó hagyatékához*, mert: ha az örökhagyó elhalálása időpontjában azt visszaváltotta volna, az ezzel az értékkel birt.

S valóban a Terv. 2021. §-a — mint azt az Indokolás mondja — a svájci ptkv nyomán¹⁵ — így is rendelkezik, mondván: ha az örökhagyó vagyona terhére halála esetére szóló életbiztosítást alapított vagy élők közti ingyenes jogügylettel másra átruházott, az ilyen biztosítást az örökhagyó halálakor volt visszaváltási értéke szerint ingyenes juttatásként kell számításba venni.

¹⁵ Ist ein auf den Tod des Erblassers gestellter Versicherungsanspruch mit Verfügung unter Lebenden oder von Todes wegen zugunsten eines Dritten begründet oder bei Lebzeiten des Erblassers unentgeltlich auf einen Dritten übertragen worden, so wird der Rücklaufswert des Versicherungsanspruches im Zeitpunkte des Todes des Erblassers zu dessen Vermögen gerechnet (476. § a Verfügbarer Teil — kötelesrészben felüli rész - fejezetében.)

Versicherungsanprüche auf dem Tod des Erblassers, die durch Verfügung unter Lebenden . . . etc. . . . übertragen worden sind, unterliegen der Herabsetzung (ha az örökhagyó szabad rendelkezési jogát túllépte s a kötelesrészre jogosult ennek folytán kötelesrészét meg nem kapja, a rendelkezésnek a megengedett mértékre való leszállítást követelheti) mit ihrem Rücklaufswert. (529. §. a Herabsetzungsklage c. fejezetben)

A Tervezet abba a szépen kiépített rendszerbe, mellyel a kötelelő részest az ingyenes adományokkal, bizonyos károsító visszerhes szerződésekkel szemben védi, helyesen illesztette be az életbiztosítási szerződések kötését.¹⁶ Az Indokolás szerint ez esetben a hagyatékából elvontnak csak azt az értéket lehet tekinteni, amelyet a biztosítási kötvény képviselne, ha az örökhagyó halála idejében a biztosítást megszüntetve, a kötvényt visszaváltotta volna.

A bevezetőben irt bírói határozat azon a fennebb érintett állásponton, hogy a *fizetett díjak*, sőt a tervezet álláspontján, hogy a *visszaváltási érték* veendő a kötelelő rész szempontjából figyelembe, túlmegy és az *életbiztosítási összeget* mondja e szempontból számításba veendőnek.

Pusztá megemlékezésével annak, hogy mi a magunk részéről a Tervezet álláspontját osztjuk, reámutatunk arra, — ami e sorok célja is volt, hogy t. i., ha életbiztosítási összeg van s van kötelelő rész vagy kötelelő részesek egyike, kinek kötelelő rész-igénye tekintetében a más, illetőleg másik javára kötött életbiztosítás sérelmes lehet, ennek igénye szempontjából az életbiztosítási összeg figyelmen kívül nem hagyható, hanem a kötelelő rész ez irányú igényére nézve a hagyaték tárgyalás során figyelmeztetendő s az életbiztosítási összeg e szempontból tárgyalás alá vonandó.

Nem egy eset van, mikor nagyon szerény tulajdonképpeni hagyaték mellett, melyet az ivadék örököl, jelentős összegű életbiztosítás van, p. o. az özvegy javára, melyet mint kedvezményezett, az utóbbi egészben megkap, holott az életbiztosítás — már most akár a fizetett díjak, akár a visszaváltási érték, akár a biztosítási összeg figyelembevételével — a kötelelő rész kiszámításánál nem közömbös.

A Tervezetben foglalt álláspont érvényesüléséig is kívánatos lenne határozott bírói gyakorlatnak kialakulása abban az irányban, vajjon fizetett díjak vagy a visszaváltási érték vagy az életbiztosítási összeg veendő-e e szempontból számításba; valamelyik (szerintünk a második) azonban mindenesetre számításba veendő.

¹⁶ Az Indokolás megjegyzi, hogy ezentúl azután a kötelelő rész védelme érdekében elmenni (más szerencseszerződések, vagyronrongálás, könnyelmű költségek stb. számbavétele) a szerződés szabadság illetve szabad rendelkezés túrhatalmas korlátozására vezetne.

Közlemények.

Változás a Kir. Közjegyzők Közlönye szerkesztésében.

E közlöny múlt számában az Országos Egyesület központi bizottsági üléséről közölt tudósításban már megemlékeztünk arról, hogy *Fekete* László dr. e közlöny eddigi felelős szerkesztője erről a tisztségéről más irányu elfoglaltságaira tekintettel lemondott, megmarad azonban a továbbiakban is a lap kötelékében, mint annak főszerkesztője s viszont a felelős szerkesztői tisztséget 1932. évtől, tehát a közlöny e számától kezdve *Szemerjay*-Petrán Tibor dr. veszi át. Szaklapról lévén szó, talán felesleges is hangsúlyoznunk, hogy ez a változás a lap rendszerét, irányát és céljait egyáltalában nem érinti s így ez a közlöny a továbbiakban is önérzetes szószólója lesz a magyar közjegyzőség egyetemes érdekeinek. Halad tovább azon a helyesnek bizonyult úton, amelyre öt évvel ezelőtt *Fekete* László dr. rávezette. Küzd tovább azokkal a céltudatosoknak bizonyult eszközökkel, amelyekkel *Fekete* László dr. öt hosszú és nehéz éven keresztül törhetetlen energiával, elméleti és gyakorlati tudásának értékes bőségével, ernyedetlen és ügybuzgó szorgalmával e lapot vezette s a magyar közjegyzőség sok oldalról veszélyeztetett érdekeinek fáradhatatlan harcok-szerű és elismert, komoly nivóju organumává avatta. Hogy a változással kapcsolatosan némely reflexiókat mégis tenni kívánunk, azt éppen a komoly idők s ezekben a súlyosan veszélyeztetett közjegyzői érdekek indokolják. Állítjuk — bizonyítanunk talán felesleges — hogy egy modern jogállam a közjegyzői intézményt nem nélkülözheti. Hasonlóan bizonyításra alig szoruló tény, hogy a magyar közjegyzőség életképessége és jogszolgáltatási szükségessége tekintetében majdnem hatvan évi fennállása alatt a próbát elismert sikerrel állotta ki. Elismerjük, hogy amiatt, mert az általános gazdasági válság a közjegyzői kart is sújtja, panaszkodásra nincs jogunk. Azt a rendszert azonban, mely az általános gazdasági válságnak ezt a súlyos korszakát találja alkalmasnak arra, hogy az állások mértéktelen szaporításával,

eltekintve ezuttal a szerzett jogok sérelmétől is, a kar gazdasági helyzetét még inkább megrendítse s amely mindezekről eltekintve az ujonnan kreált állásokra nem a kinevezésre évek, sőt évtizedek óta várakozó helyetteseket, hanem mindenféle bravuros és jobb ügyhöz méltó gyorsasággal eszközölt áthelyezési műveletek beiktatásával politikai érdemek jutalmazásaként a karon kívül álló, annak etikájával teljesen ismeretlen, gyakorlati közjegyzői ügyekben teljesen járatlan egyéneket nevez ki s ezzel a kar anyagi és erkölcsi presztizsét jelentősen leszállítja: — a kar különös rokonszenvére méltónak nem minősíthetjük. Sőt a közjegyzői intézmény kívánatos fenntartása és egészséges fejlesztése érdekében az ilyen rendszer kialakulását kizáró közjegyzői rendtartás reformja (kötelező közjegyzői gyakorlat, közjegyzői gyakorlati vizsga stb.) érdekében való fokozott energiával és erővel folytatott küzdelmet ez idő szerint a legfontosabb, sőt egészen existenciális érdeknek kell deklarálnunk.

Halálozás. Somolyai Nagy Péter dr. veszprémi kir. közjegyző, m. kir. kormányfőtanácsos 72-ik életévében Veszprémben januárus hó 4-én elhalálozott. Nagy Péter dr. nemcsak a magyar közjegyzői karnak volt érdemes és munkás tagja, de megyéje és városa köz és társadalmi életében is elismert tevékenységet fejtett ki. Tagja volt Veszprém vármegye törvényhatósági bizottságának és Veszprém város képviselőtestületének. Hosszú éveken át viselte a református egyház tanácsbírói és a megyei tűzoltó szövetség elnöki tisztségét. Elhunyt kartársunk testvére volt néhai Nagy Pálnak, a magyar honvédség volt főparancsnokának. Temetése januárus hó 6-án volt a város, megye hatóságainak és társadalmának nagy részvéte mellett.

Kinevezések. Az igazságügyminiszter az ujonnan rendszeresített kiskunfélegyházi állásra Homoki Nagy László dr. kecskeméti ügyvédet, a Schrammel Imre dr. elhalálozásával megüresedett vasvári állásra Kiss Aurél dr. győri ügyvédet nevezte ki.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter vitéz Durkó Sándor dr. enyingi kir. közjegyzőt a Nagy Péter dr. elhalálozásával megüresedett veszprémi kir. közjegyzői állásra, Kiss Aurél dr. Vasvárra három nappal azelőtt kinevezett kir. közjegyző, volt győri ügyvédet a Győrben rendszeresített III-ik közjegyzői állásra, Horváth Béla dr. devecseri kir. közjegyzőt a Veszprémben rend-

szeresített második közjegyzői állásra, az ekként megüresedett állásra pedig Zakariás János dr. balatonfüredi kir. közjegyzőt áthelyezte.

Kitüntetés. A hivatalos lap januárus 10-én megjelent száma a következő legfelsőbb kéziratot közölte: „A magyar királyi miniszterelnök előterjesztésére dr. Balassa Lajos ócsai királyi közjegyzőnek közhasznú érdemes tevékenysége elismerésül a magyar királyi kormányfőtanácsosi címet adományozom. Kelt Budapesten 1931. évi december hó 31. napján. Horthy s. k. Gróf Károlyi Gyula s. k.“ A magas kitüntetésben részesült kiváló kartársunk nemcsak a közjegyzői pályán fejt ki érdemes tevékenységet, de értékes és szorgalmas munkása a magyar irodalomnak is. „Falu Tamás“ írói álneve alatt a napilapok — különösen a Pesti Hírlap — és szépirodalmi lapjaink hasábjain verseivel és novelláival gyakran találkozunk és igen sok önálló verses, novella és regénykötete is jelent meg. Irodalmi munkáit a szintizta magyaros stílus, a könnyed derű s a magyar kisvárosi életből való tárgy választás különösképpen jellemzik. A modern magyar irodalomban való igen számottevő és nagyértékű munkásságát már régebben honorálta egyik legelőkelőbb irodalmi testületünk, a Petőfi Társaság azzal, hogy dr. Balassa Lajost rendes tagjai sorába választotta. Ujabb kiérdemelt kitüntetése a magyar közjegyzői karban is osztatlan örömet keltett.

A közjegyzői kar képviselője az egységes bírói és ügyvéd vizsgáló bizottságban. Az igazságügyminiszter, miután a budapesti egységes bírói és ügyvéd vizsgáló bizottság elnökségének és tagjainak mandátuma 1931. év végével lejárt, az 1913. évi LIII. t.-c. 19. § a alapján 1932. év januárus hó 1-től kezdődő három évre kinevezte a bizottság új elnökévé a budapesti ítélőtábla elnökét, Degré Miklóst, továbbá 15 elnökhelyettes és bírói, ügyészi és ügyvédi kar tagjaiból, végül 29 rendes vizsgáló bizottsági tagot. Vizsgáló bizottsági tag lett ezuttal is Fekete László dr. budapesti kir. közjegyző, aki a vizsgáló bizottságban a magyar közjegyzői kart az elmúlt ciklusban is méltóan és nagyértékű, szakavatott tevékenységgel reprezentálta.

Uj állásrendszeresítések. Az igazságügyminiszter Kiskunfélegyházán, ahol a 17.402.1925. I. M. számú rendelettel egyizben már rendszeresített második közjegyzői állást, amelyet a 66217.1927. I. M. számú rendelettel beszüntetett, a 45.826.1931. I. M. rendelettel ujonnan rendszeresítette, a hagyatéki ügyekre vonatkozó olyan megosztással, hogy a Kiskunfélegyházán már működött közjegyző a páros az ujonnan rendszeresített állásra kinevezett közjegyző

a páratlan hónapokban elhaltakra vonatkozó örökösödési ügyekben lesz hivatott eljárni. Az 1600/1932. I. M. rendelet rendszeresített a győri, továbbá utólagos helyesbítéssel a tétli kir. járásbíróóságok területére Győr székhellyel harmadik közjegyzői állást a hagyatéki ügyekre vonatkozó olyan megosztással, hogy a Győrben már működött két közjegyző, januárius, április, július és október, illetve februárius, május, augusztus, november, az ujonnan rendszeresített állásra kinevezett közjegyző pedig a március, június, szeptember és december havában elhaltakra vonatkozó örökösödési ügyekben lesz hivatott eljárni. Az 1601/1932. I. M. rendelet Kecskemét város területén Kecskemét székhellyel rendszeresített második közjegyzői állást a hagyatéki ügyekre vonatkozóan hasonló megosztással, mint a győri három állásnál. Végül a 2460/1932. I. M. rendelet Veszprém székhellyel is rendszeresítette a második új állást az örökösödési ügyekre vonatkozó olyan megosztással, hogy a régi közjegyző a páratlan, az új közjegyző pedig a páros hónapokban elhaltakra vonatkozó ügyekben lesz hivatott eljárni. A fentiek szerint az igazságügyminiszter — sajnos — részben már beváltotta az új állások rendszeresítésére vonatkozóan azt az elhatározását, amelyről a Közlöny múlt számának vezető helyén avatott tollból származó cikkben — a tervvel igen súlyos érvekkel szembeállva — megemlékeztünk, sőt még meglepetésszerűen Veszprémben is rendszeresített új állást. A még tervbe vett rendszeresítések közül egy-kettőt — állítólag — elejtettek, egyébként a még közzé nem tett rendszeresítések — sajnos — jönni fognak, hacsak a jobb belátás le nem győzi a mindenható politikai tekinteteket.

A közjegyzőhelyettesek az igazságügyminiszternél. A kir. közjegyzőhelyettesek egyesülete részéről Antalfy-Zsirus Aladár dr. alelnök vezetése alatt Botka László dr. és Tárczai Rezső dr. budapesti helyettesekből álló küldöttség januárius hó 18-án kihallgatáson jelent meg Zsitvay Tibor dr. igazságügyminiszternél s tőle a kinevezéseknél a helyettesek jogos igényeinek a lehetőség szerint való figyelembevételét kérte. A miniszter az igényt teljesen jogosnak és igazságosnak ismerte el s annak bizonyos mérvű honorálását is ígérte, őszintén reámutatott azonban a jobb szándécai szerint való cselekvését gátló nehézségekre.

Kolosváry Bálint dr. cikke. E lapszámunk vezető helyén azt a nevet találja az olvasó, amelyet a magyar jogi irodalom művelői közül egyike a legkiválóbbaknak, de mindenestre az első elméleti magyar magánjogász visel. *Kolosváry Bálint dr.* a buda-

pesti Pázmány Péter tudományegyetem ny. r. tanára s a jog és államtudományi kar e. i. dékánja megtisztelte közlönyünket és a magyar közjegyzői kart azzal, hogy a magánjog nagy területéről a közjegyzői gyakorlatot leginkább érintő örökösödési jog tárgyköréből való finom okfejtéssel és mély judiciummal megírt értékes tanulmányát rendelkezésünkre bocsájtotta. A tanulmányt két részletben, ezen és a jövő számunkban közöljük. Itt kívánjuk megjegyezni, hogy a magyar elméleti és gyakorlati jogászság még több kiváló reprezentánsának ígérését bírjuk arra vonatkozólag, hogy időnkint, a közjegyzői gyakorlattal kapcsolatos kérdésekről írott cikkeiket közlésre át fogják engedni.

A Budapest IV. kerületi közjegyzők örökösödési ügybeosztása. Az igazságügyminiszter 48237/1931. I. M. rendeletével a 15500/1928. I. M. rendelet 1. §-át akként módosította, hogy, ha a hagyatéki vagyon a budapesti központi kir. járásbíróósághoz tartozó több körzet területén van, az ilyen hagyatéki ügyek az 1932. évtől kezdve a Budapest Székesfőváros IV. kerületében működő két kir. közjegyző között akként oszlanak meg, hogy a páratlan számú években az első (ezidőszerint Cholnoky Imre dr.), a páros számú években pedig a második (ezidőszerint Hedry Aladár dr.) körzetben működő kir. közjegyző jár el. A 15500/1928. I. M. rendelet 1. §-a szerint eddig az ilyen örökösödési ügyekben a IV. kerület 1. körzetében működő közjegyző kizárólag járt el. Ilyen örökösödési ügyek azok, amelyekben a közjegyzői illetékesség az utolsó rendes lakóhelynek, vagy az elhalálozási helynek alapján meg nem állapítható, vagyis a külföldön elhalt, a budapesti központi kir. járásbíróóság területén vagyonnal bírt külföldi állampolgár örökösödési ügyekre vonatkozó örökösödési ügyek.

Díj megállapítási önkénykedés. E közlöny hasábjain már több ízben szóváltottuk némely bíróságnak a közjegyzői díjak megállapítása kérdésében tanúsított szörszálhasogató kicsinyeskedését, amelylyel a díjrendelet némely rendelkezéseit — természetesen a közjegyző rovására — félremagyarázni igyekeznek. Ezuttal azonban olyan esetről kell megemlékeznünk, amikor a bíróság a díjrendelet kifejezett és félre nem magyarázható intézkedéseivel szemben — tehát nyilván jogszabálysértéssel — kevesebb díjat állapít meg, mint amennyi a közjegyzőnek törvényesen járna. A 60600/1926. I. M. rendelet 1. §., illetve a 24. §. II. pont. 3-ik bekezdése alapján az osztálykivonatok elkészítéséért a kir. közjegyzőt, ha a hagyaték értéke 240 pengőt meg nem halad 25 fillér, azontúl

pedig 50 fillér írásdíj illeti meg oldalanként. Ez a díjrendeleti tétel a bíróságra nézve éppen olyan kötelező jogszabály, mint bármely más törvényes, vagy törvényes hatáskörben kiadott rendeleti intézkedés, amelyeknek az adott esetekben való mellőzése nyilván jogszabálysértés. A h . . . i járásbíróóság az elmúlt év december és a jelen év január havában az ottani közjegyzőnek kézbesített mintegy 60 drb hagyaték átadó végzést, amelyekben a kivonatok írásdíja címen legálisan felszámított tételekre vonatkozólag, a következő azonos szövegű — csupán az összeg tekintetében különböző — rendelkezés foglaltatik: „*A kir. járásbíróóság a 60600/1926. I. M. számú rendelet 18. §-a alapján felszámított . . . P . . f. írásdíj helyett . . . P . . f.-t állapít meg, mert az írógéppel végzett írásért, amely köztudomás szerint nagyobb fáradságot nem igénylő sokszorosítás által áll elő, az így kifejtett írásmunka egyszerűségére és a hagyaték értékére tekintettel nem a felszámított, hanem a most megállapított írásdíjat találta a jelen nehéz gazdasági viszonyok mellett az örökösökre nézve méltányosnak és elviselhetőnek. Ehhez képest végrehajtás terhével kötelezi N. N. kir. közjegyzőt, hogy a kifizetett . . . P . . f. írásdíjtöbbletet 8 nap alatt fizesse vissza.*“ Ez a bírói rendelkezés egészben és részleteiben, indokolásaival együtt jogtalan, a közjegyzői állás tekintélye nézőpontjából erkölcsileg és anyagilag káros, mint törvényes jogszabálylyal ellentétes rendelkezés fenn nem tartható s ha, amit valószínűnek nem tartunk, a felfolyamodási bíróság a sérelmes intézkedést helybenhagyná, mindenképpen indokolt volna ebben az ügyben a felügyeleti jog alapján való közbelépés. A végzés sérelmes intézkedéseivel szemben nehéz komoly érvekkel szembeszállni. Tudomásunk szerint 1926-ban, amikor a legutolsó díjrendeletet megalkották, az írógép már általánosan használatban volt. A díjrendelet tehát figyelembe vette azt, hogy a közjegyzők az osztálykivonatokat nem kézírással, de gépirással készítik, mert, hogy a kézírással való osztálykivonat elkészítésének az oldalanként való 25, illetve 50 fillér megfelelő ellenértéke volna, azt csak olyan egyén állíthatja, akinek a kézírás-hoz szükséges munkáról és időről fogalma sincs. A szociális tekintetek a jogszabálysértést indokoltá semmiképpen sem teszik, mert egyfelől hasonló jogcímen jogosult volna a bíróság a munkadíjak tételeit is belátása szerint leszállítani s másfelől pedig a közjegyzők éppen a szociális érdekek kellő méltánylásával s éppen a hagyatéki ügyekben elég sok és súlyos munkát végeznek díjtalanul, sőt soha meg nem térülő kiadásokat is eszközölnek, úgyhogy a díjrendelet

által meghatározott költségek csorbitatlan felszámításához és megállapításához minden igényük s természetesen törvényes joguk is meg van. Amilyen jogtalan és ötletszerű (oldalanként 8—25 fillér) az írásdíjak leszállítására vonatkozó intézkedés, épp oly jogtalan a végzések azon további rendelkezése, amely a közjegyzőt az „írásdíj többlet“ végrehajtás terhe alatt való visszafizetésére kötelezi. Ez az utóbbi intézkedés különösen, a jogtalan díj leszállítás hasonlóan a közjegyzőségnek a jogkereső közönség előtt való diszkreditálására különösen alkalmas, amellet a meg nem térülő felfolyamodási bélyeg és postakiadásokkal a közjegyzőnek számottevő anyagi károsodásával is jár. De minden más józan és helytálló argumentumtól eltekintve, a bíróság a törvényes hatáskörben kiadott rendeletet betartani még akkor is köteles, ha közjegyzői munka szerény díjazásáról van szó. A bíróság gyakorolhat jótékonyt, bizonyosságát szolgáltathatja szociális érzékének, azonban csupán törvényes keretek között s nem idegen anyagi és erkölcsi érdekek sérelmére.

Az ügygondnok-rendelés sokat vitatott s jelentőségében, talán kissé túlbecsült kérdésében *Budapest székesfőváros árvaszéke* 10/7-1931. sz. alatt *teljesülési* határozatot hozott, mely nézetünk szerint a törvényes szabályoknak megfelelő és alkalmas arra, hogy ezt a kérdést nyugvópontra hozza.

A teljesülési határozatot, mely megküldetett a budapesti kir. közjegyzői kamarának, a kamara egyébként *tudomásul vette*.

A szóban lévő határozat így szól:

A kir. közjegyzőknek az 1894. évi XVI. t.-c. 55. §-ának 4. pontján alapuló ügygondnokrendelési joga tekintetében ismételt merült fel vita a székesfőváros árvaszéke és egyes kir. közjegyzők között, amely vitában az árvaszéknek 136/1926. sz. eln. valamint 10.3—1927. és 16174/3—4—1929. sz. elvi jelentőségű határozatai, illetve felterjesztései folytán a m. kir. Belügyminiszter úr, mint a gyámhatóságnak, továbbá a m. kir. Igazságügyminiszter úr, mint a kir. közjegyzői kamarának felügyeleti hatósága állást foglalt. Ezek közül az elvi jeletőségű állásfoglalások közül ez alkalommal csak a m. kir. Belügyminiszter úrnak legutóbbi 274277/1929. X. sz. leiratát emeljük ki, amelyben a következőket mondotta: „*Az örökösödési eljárásról szóló 1894: XVI. t.-c.-ben is kifejezésre jutó általános jogszabály, hogy a gyámhatósági felügyelet alatt állóknak, valamint a gondnokság alá helyezendőknak stb. szabályszerű képviseléről az Árvaszék tartozik gondoskodni. Az 1894. évi XVI.*

t.-c. 55. §-ának 4. pontjának az a rendelkezése, amely a kir. közjegyzőt, mint a hagyatéki tárgyalás vezetőjét, érdekellentét esetében ügygondnok rendelésére feljogosítja az eljárás gyorsítását és költségkimélys célját szolgáló kivételes szabály, amelynek alkalmazása csak akkor foglalhat helyet, ha az érdekellentét csupán a hagyatéki tárgyaláson tűnik ki és a gyámhatóság még nem rendelt ügygondnokot. Hogy ez a rendelkezés a közjegyzőnek nem kívánt gondnokrendelési jogot biztosítani, ez abból is kétségtelen, hogy a közjegyző gondnokrendelése csak az árvaszék jóváhagyása után válik hatályossá.

A m. kir. Belügyminiszter úr ugyanezen leiratában kimondta azt is, hogy „ha a törvényes képviselő és a gyámhatóságilag érdekelt egyén között fennforgó érdekellentét már a hagyatéki tárgyalást megelőzően is ismeretes (tehát az árvaszékhez beterjesztett hagyatéki kimutatás II. példányából, vagy a végrendeletből stb.), a gyámhatóságnak természetes hatásköréből kifolyóan joga van ügygondnokot kirendelni és a kir. közjegyző azt, hogy ügygondnok kirendelésnek szüksége fennforgott-e, vita tárgyává nem teheti, hanem a gyámhatóság által kirendelt ügygondnokkal kell a tárgyalást lefolytatnia.”

De hasonló álláspontot foglalt el a m. kir. Igazságügyi miniszter úr is a kir. közjegyzőknek az 1894. XVI. t.-c. 55. §-ának 4-ik pontján alapuló ügygondnok rendelési jogát illetőleg, amelyről nem egy esetben azt mondotta ki, hogy ez kivételes jog, amely a hagyatéki tárgyalások gyorsabb lefolytatását van hivatva szolgálni.

Már most ezeknek az elvi jelentőségű kijelentéseknek megtörténte és az autentikus törvényt magyarázatok elhangzása óta az árvaszék újból olyan ügygondnok kirendelési gyakorlatot tapasztalt, amely azt igazolja, hogy egyes kir. közjegyzők egyrészt a felsőbb hatóságok által elfoglalt álláspontot figyelmen kívül hagyják, de másrészt törvényes hatáskörüket túlhaladó gyakorlatot is folytatnak.

a) Nevezetesen újabban is előfordulnak olyan esetek, amelyeknél az eljáró kir. közjegyző a fennforgó érdekellentét okából az ügygondnokot kirendelte és a tárgyalást minden más jogcselekmény mellőzésével nyomban bizonytalan vagy hosszabb időre elhalasztotta vagy anélkül, hogy az árvaszék az ügygondnok megerősítése végett megkereste volna, újabb tárgyalási határnapot tűzött ki.

Az árvaszék úgy véli, hogy a kir. közjegyző, akinek birói megbízotti jellege az örökösödési eljárás novellája folytán nyomatékosan kidomborítást nyert — akkor jár el a törvényben előírt és a felsőbb felügyeleti hatóság által is megjelölt jogkörében, ha a hagyatéki ügyekben mindenekelőtt a törvényes képviselet rendezettségéről győződik meg az ügy áttanulmányozásánál és amennyiben ez irányban hiány forog fenn, a tárgyalás kitűzése előtt annak kiküszöböléséről az árvaszék megkeresése útján gondoskodik és csak annak megtörténte után tűzi ki a hagyatéki tárgyalást. Ennek az eljárásnak a követését az 1927. évi IV. t.-c. 9. §-ának 2. bekezdése elő is írja. Ilyen eljárásnak Budapesten annál kevésbé van akadálya, mivel a székesfőváros árvaszékénél a kir. közjegyzők ügygondnokrendelés iránti megkeresései a lehetőséghez képes soronkívül nyerne elintézés. Az árvaszék ennek az eljárásnak követését éppen a jelentékeny, fontosabb, olyan ügyeknél tartja kívánatosnak, amely ügyek befejezése egy tárgyaláson úgy sem szokott megtörténni.

Tapasztalta azonban az árvaszék azt is, hogy egyes kir. közjegyzők a törvényes hatáskörüket túllépő gyakorlatot is folytatnak.

Nevezetesen előfordult éppen a legutóbbi időben, hogy a hagyaték tárgyalás során a törvényes képviselő (apa) távolléte miatt rendelt a kir. közjegyző olyan kiskorú örökös részére ügygondnokot, akinek részére az árvaszék által ideiglenes gyám lett volna rendelendő, valamint ugyancsak ügygondnokot rendelt a netán születendő gyermek részére. Vitán felül áll, hogy mindkét cselekmény a gyámsági törvény, illetve az örökösödési eljárásról szóló törvények (1877. XX. t.-c. 30. §. c., 28. §. d. pont; 42. §. 1894. évi XVI. t.-c. 128. §. 4. bek. és 1927. évi IV. t.-c. 9. §.) rendelkezéseibe ütközik.

Ezek a példák, amelyek az árvaszék tapasztalata szerint a kir. közjegyzők körében csak kis mérvben találunk követésre — több okból is hátrányos következményekkel járnak.

Elsősorban rontják a gyámhatóság tekintélyét, mivel annak olyan jogkörét vonják kétségbe, amelyet a törvény ruházott rá. Emellett jogbizonytalanság előidézésére is alkalmasak, mivel a jogkereső közönségnél igen könnyen a hatáskörök összezavarására vezethetnek.

Egy másik hátránya ennek az eljárásnak a hagyatéki ügyek befejezésének az elhúzódása is, mivel az árvaszék esetleg kénytelen a kir. közjegyző által hatáskörét túllépve, a kirendelt ügygond-

nok felmentésével a törvényes képviselőről saját hatáskörében intézkedni és az új képviselő bevonásával az ügyet újból letárgyaltatni. Hangsúlyozza azonban az árvaszék ehelyütt is, hogy egymagában véve ez a körülmény nem szolgálhat okul és nem minden esetben a kir. közjegyző által kirendelt ügygondnok felmentésére.

Jelentőségében le nem becsülhető káros következménye végül az is, hogy alkalmas lehet a kir. közjegyzői kar és a gyámhatóság között fennálló és szükséges egyetértés és harmónikus összműködés lazítására.

Figyelemmel már most arra, hogy a székesfőváros árvaszéke mindig igyekezett a többi hatóságoknak és hatósági személyeknek hatáskörét tiszteletben tartani, de különösen súlyt fektetett mindenkor — már a közérdek szempontjából is — a kir. közjegyzői karral való harmonikus együttműködésre, figyelemmel továbbá arra is — amit az árvaszék szükségesnek tart nyomatékosan is kiemelni, — hogy az ügygondnokrendelés jogkörét az árvaszék *hatalmi kérdésnek soha sem tekintette*, hanem inkább a törvény által reáruházott olyan jogkör gyakorlásának, amely különösen *az utóbbi időkben bedőlött gazdasági válság folytán az ügyvédi kar igényeinek ki nem elégíthetése miatt igen kellemetlen kötelességteljesítést jelent*, de amely jogkör gyakorlásáról éppen azon oknál fogva, mert a törvény ruházta reá, le nem mondhat, de sőt azt teljes felelősséggel gyakorolni tartozik: szükségét látta az árvaszék teljes ülése annak, hogy az ügygondnokrendelés tekintetében *álláspontját* ismételten röviden és határozottan körvonalazza és erről a kir. közjegyzői kamarát a kívánatos egyöntetű eljárás megteremtése végett értesítse.

Az árvaszék álláspontja ugyanis a következő: Az árvaszéknek az anyagi és eljárási jog által adott törvényes hatáskörébe tartozik a kiskorúak és gondnokoltak részére szükséges *törvényes képviselő* (gyám, gondnok) megerősítéséről, illetve kirendeléséről való gondoskodás (1877. XX. t.-c. 70. §-a és 1927. IV. t.-c. 9. §-a); továbbá a törvényes képviselő és képviselője között érdekellentét felmerülése esetén az ügygondnok kirendeléséről, valamint a méhmagzat, még születendő, vagy ismeretlen helyen tartózkodó személy képviselőtéről való gondoskodás is (1877. XX. t.-c. 30-§ 1894. XVI. 128. §-a és 1927. IV. t.-c. 9. §-a).

A kir. közjegyzőt az ügygondnokrendelési jog csupán az Ö. E.-ről szóló törvény 55. §-ának 4. bekezdése értelmében illeti meg. Abból a tényből, hogy ez a rendelkezés kivételes jogszabályt

tartalmaz, következik, hogy az árvaszék felfogása szerint nem illeti meg e jogkör a kir. közjegyzőt abban az esetben, amelyben a törvényes képviselő és a nem önjogú egyén között fennforgó *érdekellentét nem hagyatéki ügyben merült fel és az nem a tárgyalás folyamán, hanem már azt megelőzőleg ismeretessé vált, továbbá amikor az árvaszék már korábban ügygondnokot rendelt.*

Viszont a m. kir. Belügyminiszter úrnak elől hivatkozott rendelete értelmében az árvaszéknek nemcsak joga, hanem kötelessége is ügygondnokot rendelni azonnal, mihelyt az érdekellentétről tudomást szerzett.

A helyes eljárást ezért az árvaszék egy olyan gyakorlat kialakulásában vélné megteremteni, amely szerint az eljáró kir. közjegyző főleg a jogi bonyodalmakkal összekötött, fontosabb vagy hosszabb eljárást igénylő hagyatéki ügyek áttanulmányozása alkalmával a konstataált érdekösszeütközés okából az ügygondnok kirendelése végett az árvaszékot még a hagyatéki tárgyalás kitűzése előtt megkeresné. Nem lehet ugyanis sem a törvény szavaival, sem pedig annak szellemével összeegyeztetni egy olyan gyakorlatot, amelynek alapján a kir. közjegyző az ilyen hagyatéki ügy első tárgyalásán az érdekellentétet megállapítja és a tárgyalást hosszabb-rövidebb időre elhalasztja, anélkül, hogy az ügygondnokrendelésről az árvaszékot értesítené.

Az árvaszék viszont a maga részéről teljesen méltányolja és mint a múltban, a jövőben is tiszteletben tartani kívánja a kir. közjegyzőknek azt a jogát, hogy olyan esetben, amikor a tárgyalás sikeres befejezése érdekében az eljárás további folyamának megakasztása nélkül kell a felmerült nehézséget eloszlatni, (örök. eljárás indokolása) a fennforgó érdekellentét okából ügygondnokot rendelhessenek. Minden ilyen esetben a kir. közjegyző által kirendelt ügygondnokot az árvaszék a jövőben is tisztában meg fogja erősíteni, illetve a kirendelést az idézett törvényhely értelmében jóvá fogja hagyni, hacsak a kir. közjegyző által nem ismert személyi vagy tárgyi momentumok az ügygondnok felmentését nem indokolják.

Minthogy a székesfőváros árvaszékének legfőbb törekvése arra irányul, hogy a hagyatéki ügyek gyors és eredményes lebonyolítása érdekében a kir. közjegyzőkkel való összeműködésnél teljes összhangot és egyetértést biztosítson, a maga részéről mindent el fog követni, hogy ez irányban minden zavaró körülmény elkerültesse. Az egyenlő elbánás érdekében viszont arra kéri a

budapesti kir. közjegyzői kamara vezetőségét, hogy az árvaszék által itt kifejtett szempontok betartása, valamint a kifogásolt hatásköri túllépések megakadályozása érdekében a maga részéről is megfelelő intézkedéseket megtenni sziveskedjék.

A Kir. Közjegyzői Dijszabás dr. Kepes-féle III-ik kiadásában a 73-ik oldalon alulról a hatodik sorban a következő sajtóhiba: „ha 25—30 év“ — a következőképpen helyesbítendő: „ha 25—35 év“.

Amikor a kézbesítő beteg. Egy december 31. napjára kitűzött hagyatéki tárgyalásra vonatkozó idézést a közjegyző december 11-én expediálta. Az idézés a vétívvel együtt január hó 5-én azzal érkezett vissza a közjegyzőhöz, hogy a „a kézbesítő betegsége miatt az ügydarab lejárt“. Történt pedig ez nem a bülgözdí, vagy zebegényi községi előjárásánál, hanem a budapesti központi bírósági kézbesítő hivatalnál, ahol már mégis indokolt volna a beteg kézbesítő helyettesítéséről való gondoskodás.

Felhívás. Az Országos Egyesület központi bizottsága múlt évi december 1. napján tartott ülésén hozott határozatából kifolyólag ismételten felhívjuk kartársainkat, hogy a hátralékos tagdíj összegeket (közjegyzők évi 35 P., helyettesek évi 20 P.) e lap címlapján közölt postatakaréki számlára befizetni sziveskedjenek. Ismételt felhívásunkat indokolja az a körülmény, hogy a tagdíj hátralék igen jelentős összeget, a 4000 pengőt meghaladja s hogy e közlöny múlt havi számában közzétett felhívás eredményeként mindössze 230 P. összeg folyt be. Ugyancsak a bizottsági ülés határozatának megfelelően a Közlöny következő számában az egy évnél több tagdíjjal hátralékosak jegyzékét közölni s ezek részére a közlöny további expediálását beszüntetni leszünk kénytelenek. A hátralékok sürgős befizetését különösen indokoltá tenné az a körülmény is, hogy amennyiben a hátralékok jelentős része befolyne, az Országos Egyesület vezetősége az idej közgyűlésnek a tagsági díj leszállítása iránt előterjesztést tehetne.

Kihirdetett törvények.

Az Országos Törvénytárnak 1931. évi december hó 25-én megjelent számában kihirdetett:

az 1931. évi XXXII. t.-c. a külföldi fizetési eszközök és követelések bejelentéséről, valamint a kivitt vagyontárgyak ellenértékének beszo-
gáltatását biztosító kötbérről.

Továbbá kihirdetett az Országos Törvénytárnak 1931. évi december hó 31. napján megjelent számában:

az 1931. évi XXXIII. t.-c. az ország Szent Koronája egyik örök megválasztásáról,

az 1931. évi XXXIV. t.-c. az építkezések előmozdítását célzó egyes intézkedésekről és az Országos Lakásépítési Hitelszövetkezetéről szóló 1930: XLI. t.-c. kiegészítése,

az 1931. évi XXXV. t.-c. a földbirtokrendezés befejezésével kapcsolatos tennivalók.

Rendeletek.

45000 1931. I. M. sz. A korlátolt felelősségű társaságról és a csendes társaságról szóló 1930: V. törvénycikk végrehajtása.

45826 1931. I. M. sz. Kiskunfélegyházán második kir. közjegyzői állás rendszeresítése.

25900 1931. I. M. sz. Az osztatlan közös legelőről szóló telekkönyvi és végrehajtási jogszabályok módosítása.

7227 1931. P. M. sz. A részvénytársaságok és szövetkezetek egyesülésének, illetékmentességéről szóló 1925. évi 903. P. M. számú rendelet időbeli hatályának újabb meghosszabbításáról.

6900 1931. M. E. sz. A külfölddel szemben fennálló egyes tartozásoknak pengő értékben való befizetése.

7310 1931. P. M. sz. A külföldi fizetési eszközök és követelések bejelentéséről, valamint a kivitt vagyontárgyak ellenértékének beszo-
gáltatását biztosító kötbérről szóló 1913: XXXII. t.-c. 1. §-ának végrehajtása.

7400 1931. P. M. sz. Néhány büntető bírósági eljárásban lerovandó törvénykezési illetékekről.

6970 1931. M. E. sz. A külföldi fizetési eszközök és követelések bejelentéséről, valamint a kivitt vagyontárgyak ellenértékének beszo-
gáltatását biztosító kötbérről szóló 1931: XXXII. t.-c. 3. §-ának végrehajtása.

Jogi és illetékügyi irodalmi szemle.

Jogtudományi Közlöny. (67. évfolyam 1—4. szám) Dr. Sándorfalvy Pap István kuriai tanácselnök tollából „Az ági öröklés és az özvegyi jog“ címen e számokban két folytatólagos cikk jelent meg, amelyben az ági örökösödés rendszerén enyhítést javasol a tekintetben, hogy azt a nagyszülők ágáig meg kellene szorítani. Megfontolást igénylő kérdésnek tartja, hogy az ági vagyomból nem kellene-e bizonyos hányadot juttatni a házastársnak és a másik ágnak a szülőkig bezárólag. Az özvegyi jog kérdését jelenlegi jogunkban túl komplikálnak minősíti s részletes és

bővebb megbeszélés alapján kíván a komplikáltságon enyhíteni. Szó lehetne a férj özvegyi jogáról s arról, hogy a szülő is kérhesse az özvegyi jog megszorítását. Az értékes cikk különben a továbbiakban a magánjogi törvénykönyv tervezetének vonatkozó szakaszait teszi kritikai méltatás tárgyává. — Ugyancsak két cikk jelent meg e számokban dr. Tóth György kuriai bíró tollából, amelyekben a holtak nyilvánítás és ezt követően született gyermekek státus állapotára vonatkozó irodalmat és bírói gyakorlatot bőségesen méltatván, a királyi Kuria e kérdésben elfoglalt álláspontjának helyessége mellett dönt. — A 4. számban dr. Moldoványi István a budapesti központi kir. járásbíró-ság elnökhelyettese a törvénykezés egyszerűsítéséről szóló 1930. évi XXXIV. t.-e. egy évi eredményeiről számol be a budapesti központi kir. járásbíró-ságnál. E beszámoló szerint, bár az elért eredményeket kielégítőnek tartja, az abban közölt statisztikai adatok a bíróság túlságos mérvű tehermentesítéséről nem tanuskodnak. Megállapítja a beszámoló többek közt azt is, hogy a törvény 21. §-át, amely módot nyújtott arra, hogy a bíróság az előleges bizonyítás felvételének foganatosítását a királyi közjegyzőre bízassa, e bíróságnál az esetek több mint 99%-ában alkalmazták s ennek következtében a megkereső csoportból lehetővé vált egy ítélő bírónak elvétele.

Ügyvédek Lapja. (47. évf. 8-10. szám) Az egyesített hármas számban dr. Schaffer Adorján, dr. Beck Salamon, dr. Berényi Sándor, dr. Dombovári Géza, dr. Vály Lajos, dr. Hirsch Ödön és dr. Egri Bónis Pál budapesti ügyvédek írtak cikkeket, javarészen ügyvédi s egyébként jogi problémákról. E számban a numerus clausus kérdésével két cikk is foglalkozik. Az egyik cikk álláspontja szerint a szabad ügyvédséget semmi körülmények között sem szabad feladni, egy másik cikkben pedig az az álláspont jut kifejezésre, hogyha a numerus clausus csak 30 év múlva eredményezne a mainál kívánatosabb állapotokat, akkor is meg kellene csinálni. Ez a nagyszabású kérdés úgy látszik nyugvó pontra még nem jutott, s távol áll még az ügyvédség ez irányú egységes állásfoglalása.

Notariats-Zeitung. (A csehszlovákiai német közjegyzők egyesületének hivatalos közlönye 12. évf. 1. szám) E szám a következő tartalommal jelent meg. — 1932 Zur Bemessung, Entrichtung, Einhebung und Geltendmachung der Kosten der Notars. — Organisation und überorganisation im Rechte. Besteht im Verhältniss zu Osterreich Gegenseitigkeit im Verlassverfahren? — Gebührenrechtliche Rechtsätze des Obersten Verwaltungsgerichtes. — Dr. Adolf Reinl. — Mitteilungen des Vereines. — Bücherschau.

Illetékiügyi Közlöny. (7. évf. 1. szám) E számban vezető cikket dr. Hegyesi Gyula írt az illetékreform kérdésekről s ebben az örökösödési illetéknek ma érvényben levő kulcsait több szempontból feltétlenül revízió alá vonandónak tartja. Az illetékmentesség értékhatárát lemenők és feleség öröklése esetén a mai 232 pengő helyett 200 pengőre tartaná indokoltnak felemleni, viszont az 1%-os illetékezés 50000 pengős

értékhatárát leszállítandónak tartja 25000 pengőre s a további progressió a cikk író szerint nem fél, hanem egész, sőt több százalékkal volna keresztül viendő 20 millió pengőn felüli értéknél egészen 40 százalékgig: — vagyis véleménye szerint az örökösödési illeték kulcsok progressívitásának fokozásánál el kell menni addig a végső határig, amíg az egyén produktivitását nem veszélyeztetjük. A magas kulcsok szerint fizetendő örökösödési illetékre vonatkozólag jelentős részletfizetési és kamatkedvezmények volnának biztosítandók az angol törvény mintájára, amely szerint az örökösödési adó egy éven belül kamatmentesen lefizethető vagy nyolc év alatt részletekben 4% késedelmi kamat mellett. Kifogásolja a cikk az 5100 1931. P. M. rendelet 61. §-ának azt a rendelkezését, amely szerint az örökösödési és ajándékozási (?) illeték 50 pengőig bélyegeken rovandó le. Ezt antiszociálisnak tartja s hasonló állásfoglalásért elismeréssel emlékezik meg dr. Madarász Istvánnak, a Kir. Közjegyzők Közlönyében közölt felsőházi beszédjéről. A folyóirat e száma ismerteti az új illetékiügyi törvényeket és rendeleteket, a joggyakorlatot s a szerkesztői üzenetekben egyes felvetett illeték kérdésekre ad felvilágosítást. Ez utóbbiak közül a közjegyzői gyakorlatot is érinti az a kérdés, mely szerint a telekkönyvi beadványok értékének megállapításánál a tőke összeghez hozzá számítandó a költségbiztosíték összege is.

Judicatura.

1. Hagyatéki osztály megtámadása. A hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvet, amely a hagyaték átadásának alapjául szolgáló osztályt a végrendekezés tárgyává tett vagyonban a végrendeletnek megfelelően tartalmazza s ehhez képest azt is megállapítja, hogy egyebek mellett a felperes örökrészét is az alperes haszonélvezeti joga terheli, — úgy az alperes, mint a felperes képviselőjében eljáró ügyvéd fenntartás nélkül aláírta.

Ez minden kétséget kizáróan arra mutat, hogy a nevezettek az osztályban foglaltakat elfogadták. Az osztály ekként a felek megállapodását tartalmazza.

Ezzel a megállapodással szemben a felperes nem vitathatja, hogy a végrendeletnek az alperes haszonélvezeti jogáról rendelkező részét nem fogadta el s nem követelheti, hogy örökrésze az alperes haszonélvezeti joga alól a kötelesrész erejéig mentesíttessék.

A megállapodásnak a felperesre kötelező erejét nem érinti, hogy ügyvédje a hagyatéki tárgyaláson írásbeli meghatalmazás nélkül vett részt s a tárgyalási jegyzőkönyv sem tartalmazza a

felperesnek azt a nyilatkozatát, hogy az ügyvédet képviselével szóbelileg megbízta,

mert a felperes jelenlétében és részvételével felvett hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyv megállapítja, hogy az ügyvéd a felperes képviselében járt el s az ügyvéd nyilatkozatait a felperes jelenlétében tette meg, amiből a képvisellettal való megbízás nyilvánvaló, ezt egyébként a felperes a perben sem vonta kétségbe,

az írásbeli meghatalmazás, vagy a megbízás megtörténtének a tárgyalás vezetője előtt való beismerése pedig, — ami különben a tárgyalási jegyzőkönyv ismertett tartalmából annak ellenére is megállapítható, hogy a jegyzőkönyv a felperes ilyen tárgyú kijelentését kifejezetten nem tartalmazza — a megbízás igazolásának csak eszköze, nem pedig a megbízásnak érvényességi kelléke.

A megállapodásnak ügyvéde által való elfogadása után nincs jelentősége annak, hogy a felperes maga a tárgyalási jegyzőkönyv aláírását indokolás nélkül megtagadta.

Az ügyvédi képvisel mellett nem jöhet figyelembe a felperesnek az a kifogása sem, hogy a tárgyalást vezető kir. közjegyző őt jogai felől nem világosította fel. (K. I. 3819—1929.)

2. A közös végrendelet megváltoztatása. A közös végrendeletnek csak a haszonélvezeti jogra és a hagyományokra vonatkozó része tartalmaz kölcsönös és egymással összefüggő rendelkezéseket, míg a házastársaknak a hagyományok kielégítése után megmaradó vagyon fele-fele részéről rokonaik javára történt rendelkezései viszonyosoknak nem tekinthetők, mivel a közös végrendelet tartalma és a per többi anyaga nem nyújt támpontot annak a feltevésére, hogy az egyik házastársnak a rokoni javára való rendelkezése házastársának hasonló rendelkezésére tekintettel történt és e nélkül meg nem történt volna. Amennyiben a házastársak a végrendelet tartalmának megfelelően kölcsönös megegyezéssel rendelkeztek is a rokoni javára, ez a kölcsönös megegyezés csak akként értelmezhető, hogy a végrendelezők a hagyományozott összegeket meghaladó vagyon fele-fele részére egymásnak szabad rendelkezési jogot engedtek. A közös végrendeletben foglalt önálló, vagyis házastársának rendelkezésére kihatással nem volt intézkedését pedig a házastársának halála után és annak ellenére visszavonhatja, hogy házastársának az ő javára szolgáló intézkedéseit elfogadta.

A közös végrendelet tehát örökhagyót férjének halála után és a holtigtartó haszonélvezet elfogadása mellett csak a hagyományokra vonatkozó részében kötötte. (K. I. 4380—1930.)

3. Ingatlanátruházás szóban osztályos egyezség alapján. Az alperesek az osztály alapján nekik juttatott és birtokukba adott ingatlanrészekre érvényes tulajdonjogot szereztek, — mert az állandóan követett birói gyakorlat értelmében a 4420—1918. M. E. számú rendelet 1. §-ában foglalt jogszabály osztály esetére alkalmazást nem nyer, — ingatlanra vonatkozóan — ha birtokbaadással is kapcsolatos — a létrejött osztály érvényességéhez annak okiratba foglalása nem szükséges;

következésképp az apa az alpereseket tulajdonul megillető ingatlanokra vonatkozólag utóbb az 1923. évi április hó 28-án felperessel megkötött írásbeli ajándékozási szerződéssel joghatályosan nem intézkedhetett;

aminek további jogi következménye az, hogy a felperes az alperesektől a kereseti ingatlanok birtokba bocsátását jogszerűen nem követelheti. (K. V. 5977—1929.)

Szerkesztői üzenetek.

Sz. G. A birói vagy hatósági megbízás alapján teljesített közjegyzői ténykedésekért járó díjakat a megbízó bíróság, vagy hatóság állapítja meg s ez a határozat a 60600/1926. I. M. rendelet 35. §-ának utolsó bekezdése értelmében birói úton végrehajtható közokirat. A végrehajtás elrendelésére illetékes az 1881. LX. 2. §-ának rendelkezései szerint a birói megbízásnál az a bíróság, amelyik a költség megállapító határozatot hozta, hatósági megbízásnál 2000 P. értéken alul, illetve felül az a járásbíróság, illetve törvényszék (Budapesten a központi járásbíróság, illetve budapesti törvényszék), amelynek területén a megbízó hatóságnak székhelye van. — Magánmegbízásokból származó díjait a közjegyző a hivatkozott díjrendelet 36. §-a szerint a székhelye szerint illetékes járásbíróság előtt perrel érvényesítheti, illetve, amennyiben az adós is az illető járásbíróság területén lakik, fizetési meghagyásos eljárás útján is. Minden más közjegyzői díjak és költség megállapítása illetve érvényesítése tekintetében ugyancsak a közjegyző székhelye szerint illetékes járásbíróságnál a díjrendelet 44. §-ában szabályozott u. n. megállapításos eljárás vehető igénybe, amelynek rendjén hozott határozatban a fél a költség összeg megfizetésére végrehajtás terhe alatt

kötelezendő. Amennyiben ilyen díjakat a közjegyző per útján kíván érvényesíteni, úgy már az ellenfél lakóhelye szerint illetékes bírósághoz kell fordulnia, mivel arra, hogy ilyen esetekben per esetén is igénybe vehesse a kir. közjegyző a székhelye szerint illetékes járásbíróságot, semmi törvényes alap nincs.

Cs. I. Az 5610/1931. M. E. rendelet 21. §-ában megállapított u. n. fedezeti elv gyakorlati érvényesítésével kapcsolatosan előfordulható esetek a 22. és 23. §-okban — sajnos — kimerítő és szabatos szabályozást nem nyertek. Sok kérdésben uralkodik jelentős bizonytalanság, így például abban az elég fontos kérdésben is, ha nemcsak az első, hanem későbbi végrehajtási joggal bíró, illetve csatlakoztatott vagy alapvégrehajtató jelzálogos hitelező is kéri az árverés megtartását az utóbbiakra vonatkozó legkisebb vételár az irányadó-e. Ez a kérdés, amelyet a budapesti központi járásbíróság telekkönyvi hatósága — véleményünk szerint is helyesen — nemlegesen döntötte el, felfolyamodás következtében most van másodfokú elbírálás alatt. Hasonlóképpen az a kérdés is, hogy a közjegyző díjait az árverésnek oly vonatkozású sikertelensége esetén, hogy a megállapított legkisebb vételár nem éretett el, mily alapon, számítsa. Véleményeink szerint ebben az esetben a 60600/1926. I. M. rendelet 30. §. utolsó bekezdésének alkalmazásáról nem lehet szó s a díjak a megígért vételár, vagy a kikiáltási ár alapul vétele mellett számítandók fel és állapítandók meg. A felfolyamodási bíróság döntését annak idején közölni fogjuk.

I. M. A bíróságoknak a közjegyzői díjmegállapítás kérdésében tanúsított animozitására tekintettel sem helyeselhetjük azt az uzust, hogy a községi jegyzők s pláne a községi előljáróság részére is készítsen természetesen díjfelszámítás mellett a közjegyző osztálykivonatokat és pedig annál kevésbbé, mivel a bíróságok részéről már több ízben történtek kijelentések az ilyen osztály kivonatok felesleges voltáról. Általánosságban is hangsúlyozottan figyelmébe kívánjuk ajánlani kartársainknak a díjrendeletnek minden vonalon való legszigorúbb alkalmazását, mivel az e téren itt-ott előforduló kilengések nemcsak az illető közjegyzőnek ártanak, hanem fokozzák azt az antagonizmust, ami a közjegyzőkkel szemben sajnálatos sok esetben megnyilvánul s így közvetve súlyos ártalmára vannak az általános kari érdekeknek is.

	Oldal
Budapesti Kamara közgyűlése	92
Budapesti központi kir. járásbíróság elnökének körirata a kir. közjegyzők működéséről a hagyatéki eljárásban	315
Díj és költségek	211, 261, 319, 320, 359
Díjmegállapítási abuzusok	116
Égyes gyámhatóságok hivatalos érintkezésének hangja	212
Fordítások illetékmentes hitelesítése szegénységi bizonyítvány alapján	41
Földteherrendezés előmozdításáról szóló törvény végrehajtási rendelete	162
Gyors és minden bürokratizmustól mentes árvaszéki ügykezelés	314, 352
Halál előtt kötött szerződések <i>Dr. Zakariás János</i>	351
Halálozás	39, 91, 114, 160, 210, 258, 383
Igazságügyi tárca költségvetésének parlamenti tárgyalása	161
Igazságügyminiszteriumi gyakorlat örökbefogadások jóváhagyása ügyében	312
Igazságügyminiszter üdvözlése	147
Igazságügyminiszter köszönete	160
Illetékügyi Közlöny <i>dr. Antalfy Zsiros Aladár</i> Illetékügyi Útmutatójáról	389
Illetékügyi Útmutató <i>Dr. Antalfy Zsiros Aladár</i>	358
Illetékügyi Útmutató	265, 319
Irodalom	97
Jegyzői magánmunka	117, 358, 388
Jubileum	258, 384
Kamaraközi értekezlet	148, 385
Kellékhányos váltó. <i>Dr. Stamberger Sándor</i>	163
Kereskedelmi levelek illetékmentessége	96
Kihirdetett törvények	97, 154, 164, 212, 265, 360, 393
Kinevezés	39, 91, 114, 148, 210, 259
Kitüntetés	115, 258, 383
Közjegyzői és ügyvédi hivatásról	349
Közjegyzők gyámhatósági képviselői joga	95
Közjegyző, mint meghatalmazott, felfolyamodási joga	387
Közjegyzőség alkonya Romániában	265
Különélési tanusítványok. <i>Dr. Szemerjay-Petrán Tibor</i>	149
Különélési tanusítványok	350
Külön jegyzőkönyv illetékkiszabás végetti bemutatása	264

	Oldal
Meghatalmazási szöveg házassági életközösség visszaállítása iránti eljárásban	40
Megjegyzések a törvénykezés egyszerűsítési törvény körül folyó vitához. <i>Dr. Antalfy Zsirus Aladár</i>	92
Megkísérelt ingatlanárverés díja	96
Mérlegelési jog a tanukihallgatásnál. <i>Dr. Elek Lajos</i>	152
Néhány észrevétel dr. Lipcsey Péternek az új illetékrendelet című megjelent közleményére. <i>Dr. Telman Sándor</i>	390
Névváltoztatás	160
Nyugdíjintézet 91, 148, 259, 349	
Országos Egyesület 148, 149, 384, 392	
Pécsi Kamara memoranduma az igazságügyminiszterhez	91
Pécsi Kamara memoranduma az 5610/1931. M. E. sz. rendelet részleges módosítása tárgyában	386
Rendeltek 41, 98, 120, 154, 164, 212, 267, 320, 360, 393	
Rendszeresítés	116, 210
Szolnoki pénzügyigazgatóság 14746 III.—1931. sz. körrendelete (<i>A. Zs. A.</i>)	356
Vándorgyűlés	116, 148
Vitézzé avatás	312

JUDICATURA:

MAGÁNJOG.

Dologi jog.

Ajándék megtámadása durva hálátlanság miatt	182
Előjegyzés igazolása	222
Haszonélvezet átszállása	181
Ingatlan eladásra szóló megbízás alakszerűsége	394
Ingatlan elidegenítés utólagos megerősítése	125
Ingatlanra vonatkozó tulajdonjog	170
Keretbiztosítéki jelzálogjog	221
Külföldi pénzben meghatározott követelés erejéig bekeze- belezett jelzálogjog	174
Megajándékozott felelőssége a nőtartásdíjért	44
Meghatalmazás ingatlan vételére	167
Telek átadása építés céljára	165

	Oldal
Telekkönyvi bejegyzések csak eredeti okiratok alapján	220
Telekkönyvi feljegyzés	219
Tulajdonjogi korlátozás	223
Tulajdonközösség árverési megszüntetése	129

Kötelmi jog.

Erkölcstelen cél	172
Foglaló és kötbér mérséklése	215
Haszonbérleti szerződés	184
Kézességvállalás	170

Személyi és családi jog.

Atyaság védelme házasságon kívül született gyermeknél	174
Bontóper 45, 121, 179	
Gyermekek elhelyezésének és tartásának kérdése házassági perben	218
Gyermektartásdíj mértéke	126
Házasság megtámadása korábbi szerelmi viszony elhallgatása miatt	126
Házastárs elidegenítési ügyletének utólagos jóváhagyása	120
Hozomány 46, 129, 213	
Ingatlan adásvétel a feleség szóbeli megbízásából	128
Írott hitbér 124, 168	
Kártérítés férj tartásra kötelezett feleség elvesztéséért	48
Kártérítés házassági ígéret be nem tartása alapján	122
Kölcsön jegyesek között	127
Közös használatra rendelt ingók megosztása házastársak között	156
Közszerzemény 121, 172, 216, 361, 394	
Megajándékozott felelőssége a nőtartásdíjért	44
Meg nem nyílt örökségi jog átruházása házastársra	177
Nőtartási megállapodás érvényessége	175
Törvényes származás vétele az atya holtánnyilváníttása csütében	173
Utólagos házasságkötéssel való törvényesítés	165

Öröklési jog.

Ági vagyon	127
Betudás a kötelelő részbe	182

	Oldal
Bizonyos javaknak a hagyatékba tartozandósága	271
Életbiztosítási összeg nem hagyaték	271
Jáskun öröklés, érdemtelenség özvegyi jogra	180
Kötelelésrész	122, 217
Közös végrendeletet sértő ajándékozás megtámadása	183
Közös végrendelet hatálya a végrendelet után szerzett ingatlanra	47
Közvégrendelet	47
Meg nem nyílt örökségi jog átruházása házastársra	177
Okiratba nem foglalt korábbi szóbeli megállapodás	166
Özvegyi jog	125, 214
Szóbeli végrendelet	47, 127
Utóöröklési jog	222, 224
Végrendelet	178, 218
Végrendelet értelmezése	362
Végrendelet érvényessége későbbi vagyonelidegenítés esetén	184
Végrendelet hatálya	213
Végrendelet keltezése	47
Végrendelet kézjeggyel ellátása	47
Végrendelet kihirdetése perreutasítás után	268, 321
Végrendelet megtámadása	184, 217

Kereskedelmi jog.

Betétkönyv tulajdonjoga	122
Üzletátruházás	123

Váltó jog.

Intézközvényezett és rendelvényes	43
Kibocsátó és intézközvényezett	43
Szenvedő váltóképesség hiánya	183
Váltónyilatkozat érvénytelensége elmebetegség miatt	181

Peres és perenkívüli eljárási jog.

Felfolyamodási jog	272
Jogerősen befejezett hagyatéki eljárás megújítása	270
Közjegyzői díjak perreutasítás után	269
Tévedés hagyatéki eljárásban	272

290. **Közjegyzőhelyettes**, 41 éves, ref. nőtlen, 6 évi helyettesi, ebből 1½ évi hivatalból kirendelt helyettesi praxissal irodavezető-helyettesi állást keres. — Cím a kiadóban.

291. **Közjegyzőhelyettesi állást** keresek 2 évi gyakorlattal, lehetőleg Budapesten. Beszélek németül, franciául, angolul és szerbül. — Dr. Magyary-Kossa Zoltán, Szeged, Klauzál-tér 3. II. 16.

292. **Csakis budapesti közjegyzői vagy ügyvédi irodában délutáni állást**, vagy otthoni írógépmunkát keres kitűnően gépelő perfect közjegyzősegédnő, akinek budapesti közjegyzői irodában állandó délelőtti állása van. — Címe a kiadóban „*Gyors munkás*“ jelige alatt.

293. **23 éves ügyvédi s rövid közjegyzőhelyettesi gyakorlattal** lehetőleg budapesti irodában helyettesi állást keres dr. Tar Béla, Budapest IX. Lónyai-ucca 15. 1/5.

294. **Fejér József** nyugalmazott iörvényszéki bírő Albertfalva szerény igényekkel (lehetőleg Budapesten) közjegyzőhelyettesi állást keres.

295. **Fővárosi ügyvéd** 26 éves gyakorlattal Budapesten, vagy a főváros közvetlen vidékén helyettesi állást keres. Cím a kiadóban.

A lappal valamint az állásbetöltéssel kapcsolatos levelek, közlemények stb. a felelős szerkesztő címére (Budapest, VII., Thököly-út 95.) küldendők.

Apróhirdetés egyszeri közzétételének díja :

Alkalmazottat keresőknek 2.— P.
Alkalmazást keresőknek 1.— P.